

BiodiverCity Integrált Cselekvési Terv

Zöld-kék infrastruktúra-fejlesztések Veszprémben
a 2026–2031-es időszakra

(2025)

Integrált cselekvési terv URBACT IV 20273 BiodiverCity

**Zöld-kék infrastruktúra-fejlesztések Veszprémben
a 2026–2031-es időszakra**

Szerkesztők:

Domokos Endre PhD

Kiss Renáta

Domokos Anna

Grafika: Műszakiak Országos Környezetvédelmi Egyesülete (www.moke.hu)

Külön köszönet az ULG tagjainak a közös alkotási folyamatban való aktív, támogató és odaadó részvételükért, valamint az Integrált Akciótervhez való felbecsülhetetlen mértékű hozzájárulásukért: Cseh Zoltán, Fodor Anita, Haluza János, Józsa Tamás, Knauer Anna, Kovács Áron, Köller Tamás, Palkó-Kercsó Zsuzsanna, Somodiné Kaliczka Csilla, Temesvári Balázs, Toldy Miklós

Az URBACT IV pályázati program keretében a BiodiverCity projekthez kapcsolódó Integrált Cselekvési Tervben megfogalmazott ajánlások és megvalósításra javasolt akciók listája a szakértői munkacsoport munkájának eredménye, egy munkaanyag, amelynek városvezetés által támogatott javaslatai a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) részét képezik majd.

Kapcsolat:

Kovács Áron fenntarthatósági tanácsnok: kovacs.aron@gov.veszprem.hu

Kiss Renáta projektkoordinátor: kiss.renata@gov.veszprem.hu

Műszakiak Országos Környezetvédelmi Egyesülete (MOKE)

Veszprém, 2025

Köszöntő

Veszprém Önkormányzata számára nagy megtiszteltetés, hogy az URBACT IV BiodiverCity Hálózat része lehet, ami nagyszerű lehetőség arra, hogy folytassuk a városi biodiverzitás megőrzésére és növelésére irányuló kezdeményezéseinket, a döntéshozók figyelmét a természetalapú megoldásokra irányítsuk, és elkezdjük értékelni azokat az ökoszisztéma-szolgáltatásokat, amelyeket nap mint nap használunk.

Veszprém jelentős beruházásokat végzett az európai értékek és együttműködések jegyében: 2023-ban Európa Kulturális Fővárosa volt, és 2024-ben döntősként jelölték az Európa Ifjúsági Fővárosa címre. Veszprém és régiója nemrégiben elnyerte a 2026-os Európai Sportrégió címet. Számos EU által finanszírozott projekt vezetői és partnerei voltunk és vagyunk, ezek egyike az URBACT Program.

Veszprém tavaly óta kinevezett egy fenntarthatósági tanácsnokot, és örömmel vállaltam a kihívást, bár nem kevesebbel lettem megbízva, mint hogy költséghatékony, mégis látványos és hosszú távon is életképes megoldásokat találjak a város környezetének védelmére, hatékony megoldásokat javasoljak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, és gondoskodjak a fenntarthatóság minden aspektusáról helyi szinten.

De nem vagyok egyedül. A munkafilozófiám az, hogy összegyűjtsem és összehozzam mindazokat a szakértőket, akik Veszprémben élnek és dolgoznak, és akiknek szakmai színvonala és a közös célok iránti elkötelezettsége megkérdőjelezhetetlen. A BiodiverCity projekt URBACT Helyi Csoportja (ULG) a legjobb példa erre, ahol önkormányzati osztályok és intézmények, kutatók, különböző területekről érkező szakemberek és civil szervezetek két és fél éven át együttműködve alkották meg Veszprém kék és zöld infrastrukturális fejlesztéseinek tervét a következő évekre. Véleményem szerint ezt a szakmai műhelyt nem szabad hagyni szétesni, meg vagyok győződve arról, hogy a tagok kulcsszerepet játszanak majd az IAP-ban felsorolt intézkedések megvalósításában.

Az Integrált Akciótervünkben leírt beavatkozási területek, a zöld kérdések, a kék infrastruktúra és – talán a legfontosabb – az együttműködés a helyi közösségekkel, természetes módon fejlődtek ki a lakosok életminőségének javítása érdekében. Integrált Akciótervünk sokféleképpen összetett. Számomra a legfontosabb az Önkormányzat szakpolitikai dokumentumaiba való integráció, mint például a Zöld Felületi Stratégia, a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia, a Környezetvédelmi Program, a SECAP és néhány más, ebben a dokumentumban felsorolt terv.

Jó természeti adottságokkal rendelkezünk, más magyar városokhoz képest például Veszprémben kiemelkedően magas a zöldfelületek aránya. A 2016 óta működő Vadvirágos Veszprém program egy jó gyakorlatot teremtett a zöldfelületek klímatudatos kezelésében, amelyet 2024-ben URBACT GP-ként ismertek el.

Ahogy a következő fejezetekben láthatják, még sok a tennivaló ahhoz, hogy elérjük Veszprém polgármestere, Porga Gyula által 2022-ben kitűzött célunkat, miszerint 2030-ra Európa egyik legélhetőbb városa legyünk a kategóriánkban. Mivel ez a közös jövőképünk, mi, a Közgyűlés tagjai, legjobb tudásunk szerint támogatni fogjuk a cselekvési terv kezdeményezéseit.

Veszprém, 2025. szeptember

Kovács Áron
önkormányzati képviselő,
fenntarthatósági tanácsnok

Tartalomjegyzék

Köszöntő.....	3
1. Összefoglaló	6
2. Bevezetés	9
2.1 URBACT Program.....	9
2.2 A BiodiverCity hálózat	10
2.3 Veszprém és a BiodiverCity hálózat	13
2.4 Az Integrált Akcióterv (IAP) fejlesztése és az munkacsoport (ULG) szerepe.....	14
3. A város állapota	18
3.1 Veszprém jelenlegi helyzete	18
3.2 Kapcsolódás a helyi stratégiákhoz és politikákhoz	22
3.3 SWOT-analízis	22
3.4 Vízió	25
4. Integrált megközelítés	26
4.1 Stratégiai célok.....	26
4.2 Az intervenciók területeken meghatározott intézkedések listája	27
4.3 Integráció	29
4.4 A helyi kihívások elemzése	32
4.5 Tesztakciók	32
5. Akcióterv részletei	35
1. akció: Az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó gyepterületek bővítése	35
2. akció: Városi méhészet Veszprémbe.....	38
3. akció: Város az erdőben – erdő a városban.....	40
4. akció: Közösségi komposztálás Veszprémbe.....	43
5a. akció: Esőkertek létrehozása	45
5b. akció: Vízvisszatartási lehetőségek feltárása Veszprémbe a városi zöldterületek esővízzel történő öntözésére.....	47
6. akció: Integrált települési vízgazdálkodási terv készítése	49
7. akció: Terápiás kertek Veszprémbe.....	51
8. akció: Veszprémi Lakossági Zöld Központ	54
6. Megvalósítási keretrendszer	57
6.1 Az irányítás mechanizmusai	57
6.2 Hogyan folytatódik a részvételen alapuló megközelítés a megvalósítási szakaszban és a projekt lezárása után?	59

6.3 Az IAP végrehajtásának finanszírozási megközelítése	60
6.4 Az IAP végrehajtásának nyomon követésére és a teljesítmény konkrét mutatókhoz való viszonyítására vonatkozó általános megközelítés részletei.	60
6.5 Az IAP végrehajtásának átfogó ütemtervének részletei	62
6.6 A kockázatkezelés általános megközelítésének részletei	63

Rövidítések jegyzéke

IAP: Integrált Cselekvési Terv (Integrated Action Plan)

ULG: URBACT helyi csoport (URBACT Local Group)

NbS: Természetalapú megoldások (TaM) (Nature-based Solutions)

1. Összefoglaló

A BiodiverCity Integrált Cselekvési Terv (továbbiakban: IAP) az URBACT IV program része, amelynek célja a városi biodiverzitás előmozdítása közösségi alapú megközelítések, természetalapú megoldások (NbS/TaM) és integrált kék-zöld infrastruktúra révén. Veszprém, a „Királynék Városa”, fejenként több mint 33 m² zöldterülettel rendelkezik, amelyet értékes történelmi növényzet és jól összekapcsolt parkhálózat gazdagít. Az éghajlatváltozás, az urbanizáció, az inváziós fajok és a versengő földhasználat azonban veszélyeztetik ezeket az értékeket, a vízhiány és a villámárvizek pedig további kihívásokat jelentenek.

A város 2023-ban csatlakozott a BiodiverCity projekthez a zöldfelületi stratégiájának (2019; frissítve 2024) felülvizsgálata, a biodiverzitás-monitorozás javítása, az természetalapú megoldások végrehajtása és a közösségi szerepvállalás erősítése érdekében. A legfontosabb kihívások közé tartozik az éghajlatra érzékeny túlevelűek lecserélése, a klímaadaptív gyepek népszerűsítése a nagy karbantartást igénylő gyepterületeken, a parkolás és a zöldterületek közötti konfliktusok csökkentése, az inváziós fajok ellenőrzése, a vízmegtartás növelése, a Veszprémi Séd revitalizációja, valamint a magánkertek biodiverzitás-baráttá tétele.

Az IAP-t az URBACT Helyi Csoport (URBACT Local Group, továbbiakban ULG) közösen hozta létre, amelyben önkormányzati irodák munkatársai, a Pannon Egyetem, önkormányzati szolgáltató cégek, vállalkozások, nem kormányzati szervezetek, civil egyesületek vettek részt. Ez a részvételen alapuló folyamat biztosította, hogy a javasolt intézkedések összhangban legyenek a helyi, nemzeti és uniós stratégiákkal, és erős közösségi szerepvállalás támassza alá őket.

A nyolc akció:

1. Az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó gyepterületek bővítése

2015 óta Veszprém a „Vadvirágos Veszprém K+F Program” keretében extenzív kaszálást folytat – évente kétszer a magok érése után –, ami fajgazdag, szárazságtűrő gyepeket és jelentős karbantartási megtakarításokat eredményez. A program kiterjeszti ezeket a területeket, különösen a peremvidéken, mozaikos kaszálást alkalmaz az élőhelyek egész éves megőrzése érdekében, helyi donortelepekből „veszprémi magkeveréket” fejleszt ki, és BioBlitz események segítségével feltérképezi a biológiai sokféleséget. A magánkerteket ösztönzik a vadvirágos gyepek befogadására, javítva ezzel a kapcsolatot a környező tájakkal.

2. Városi méhészet

Egy 2025-ös sikeres kísérleti projekt igazolta a méhek városi körülmények közötti tartásának megvalósíthatóságát, vadvirágos rétek és beporzóbarát növények támogatásával. Állandó kaptárakat helyezünk el önkormányzati és intézményi helyszíneken, amelyeket szerződéses méhészek üzemeltetnek. A mézet reprezentációs célokra használjuk majd és figyelemfelkeltő kampányok támogatására, míg az oktatási programok iskolákat és közösségeket fognak bevonni.

3. Város az erdőben – Erdő a városban

Ez a hosszú távú városi erdészeti kezdeményezés mikroerdőket hoz létre (pl. Miyawaki-módszer), kiterjeszti a zöld folyosókat, cserjéket ültet, holtfa élőhelyeket integrál a biológiai sokféleség érdekében. A telepítést és a karbantartást egy térinformatikai rendszeren alapuló digitális fanyilvántartás és egy helyi zöld infrastruktúra terv segíti. A nyilvánosság bevonását a „Fogadj örökbe egy fát” programok, iskolai ültetési napok, önkéntes programok és kis közösségi támogatások biztosítják.

4. Közösségi komposztálás

Közösségi szintű komposztálóhelyeket hozunk létre kertekben, parkokban és lakótelepeken a zöldhulladék újrahasznosítása, a talajok gazdagítása és a beporzók élőhelyeinek támogatása érdekében. A program magában foglalja az érdeklődő közösségek felkutatását, a helyszínek kiválasztását, az engedélyek beszerzését, a komposztálók telepítését, valamint oktatási és figyelemfelkeltő kampányok lebonyolítását.

5a. Esőkertek

Kísérleti esőkerteket telepítünk közterületeken a csapadékvíz visszatartása és szűrése, a lefolyás csökkentése és mikroélőhelyek biztosítása érdekében. A helyszíneket ökológiai, technikai és társadalmi kritériumok alapján választjuk ki, biztosítva a nagyfokú átláthatóságot és megismételhetőséget.

5b. Vízvisszatartás öntözéshez

Csapadékvíz-gyűjtő rendszereket, például tartályokat és ciszternákat fogunk létesíteni a parkok és utcai fák öntözésére az összegyűjtött esővíz felhasználásával, csökkentve az ivóvíztől való függőséget és növelve az aszályállóságot.

6. Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv

Egy átfogó terv integrálja a kék és zöld infrastruktúrát, optimalizálja a vízvisszatartást, kezeli az árvíz kockázatot, és elősegíti a természetalapú beruházásokat. A terv adatvezérelt lesz, a Pannon Egyetemmel közösen kifejlesztett térinformatikai rendszereket használja, és közösségi konzultációkon alapul.

7. Terápiás Kertek

Terápiás kertek hálózatát hozzuk létre az egészség, a társadalmi befogadás és a közösségépítés előmozdítása érdekében. Az idős lakosok, hátrányos helyzetű csoportok, hajléktalanok és fogyatékkal élők számára tervezett kerteket nem kormányzati szervezetekkel és egészségügyi intézményekkel partnerségben kezeljük.

8. Lakossági zöld iroda

Egy erre a célra létrehozott központ koordinálja a lakosság biodiverzitáshoz kapcsolható kezdeményezéseit, technikai tanácsadást, vetőmagosztást, komposztálási támogatást és természetalapú megoldások alkalmazásához útmutatást nyújtva. Hídként fog működni az önkormányzat és a lakosok között, támogatva az alulról építkező zöldítési projekteket.

Ez a nyolc intézkedés ötvözi az ökológiai helyreállítást, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, az oktatást, a részvételen alapuló kormányzást és a digitális innovációt. Mérhető mutatók követik nyomon a biológiai sokféleség növekedését, az ökoszisztéma-szolgáltatásokat és a nyilvánosság bevonását. Fő infrcélunk, hogy Veszprém 2030-ra éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó, biodiverz és közösség-vezérelt várossá váljon, példát mutatva más európai települések számára.

A fenti **intézkedések egy koherens sorozatot alkotnak**, ahol az ökológiai, a társadalmi és az infrastrukturális elemek idővel erősítik egymást. Az 1. intézkedés (klímaadaptív gyepek) 2026 és 2030 között kezdődik, és biodiverzitási alapot teremt. Figyelemfelkeltő programjai és a veszprémi magkeverék közvetlenül kapcsolódik a 2. intézkedéshez (városi méhészet), mivel a beporzók a vadvirágos élőhelyektől függenek, míg a méztermelés erősíti a nyilvánosság bevonását. Mindkettő ökológiai folytonosságot biztosít a 2026-ban induló 3. intézkedéshez (városi erdők), amely bővíti a faállományt és a zöld folyosókat; együttesen csökkentik a hőszigetek hatását és támogatják a beporzó útvonalakat.

A 4. intézkedés (közösségi komposztálás, 2026-tól) tematikusan kapcsolódik az 1–3. intézkedésekhez a talajminőség javítása és a gyepeket, fákat és magánkerteket fenntartó tápanyagkörforgás lehetővé tétele révén. Ezzel párhuzamosan az 5a. (esőkertek, 2026–27) és az 5b. (vízviasszatartás, 2027) intézkedések a csapadékvíz kérdésével foglalkoznak, közvetlenül az 1–3. intézkedésekben létrehozott zöldterületek javát szolgálva. Mindkét vízgazdálkodási intézkedés stratégiailag beágyazódik a 6. intézkedésbe (Integrált Vízgazdálkodási Terv, 2025–27), amely átfogó keretet biztosít a vízzel kapcsolatos összes intézkedés következetességének biztosítására.

2027-től kezdődően a 7. intézkedés (terápiás kertek) a korábbi ökológiai alapokra épít, a veszélyeztetett csoportokra összpontosítva. A biológiai sokféleséget (növények) és a társadalmi fenntarthatósággal (gondozási intézmények) ötvözi, tükrözve az 1., 3. és 4. intézkedéssel való szinergiákat. Végül a 8. intézkedés (Lakossági zöld iroda, 2026–) intézményesíti a polgárok bevonását, oktatást, eszközöket és bemutatókerteket kínálva. Visszakapcsolódik az összes korábbi intézkedéshez: komposztálás (4), esőkertek (5a), vízviasszatartás (5b), gyepek (1), méhészet (2), erdők (3) és terápiás felhasználások (7).

Így az időzítés egy láncolatot hoz létre: ökológiai alapok (1–3), erőforrás-körök (4–6), társadalmi beágyazottság (7) és közösségi érvényesítés (8). Egyetlen cselekvés sem áll önmagában: mindegyik tematikusan és időben táplálkozik a többiből, biztosítva a rugalmasságot, a biológiai sokféleséget és az aktív közösségi részvételt.

BiodiverCity cselekvési tervhez szorosan kapcsolódóan erős a szándék egy teljes munkaidős szakértő felvételére, aki felügyeli a biodiverzitási politikát, figyelemmel kíséri az előrehaladást, biztosítja a stratégiákkal való összhangot, valamint kapcsolatot tart a városi szervekkel, az érdekelt felekkel és a polgárokkal. Ez az új szerepkör az önkormányzaton belül koordinálja a projekteket, kezeli a mutatókat, és biztosítja a folyamatos elkötelezettséget.

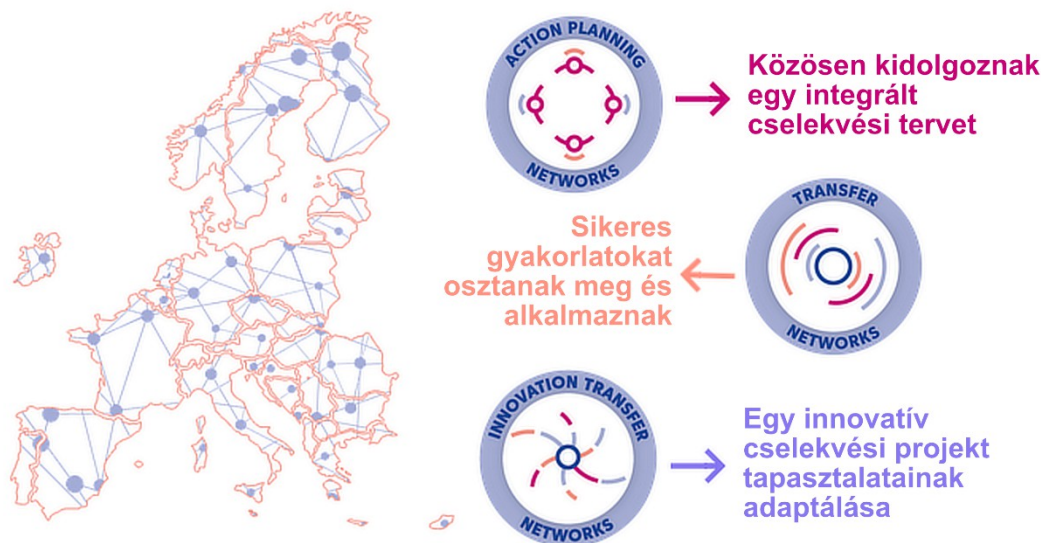
2. Bevezetés

2.1 URBACT Program

2002 óta az URBACT Európa-szerte változásokat hajt végre azért, hogy tematikus hálózatokon belül lehetővé teszi a városok közötti együttműködést és ötletcserét, fejleszti a helyi érdekelt felek készségeit az integrált és részvételen alapuló politikák tervezésében és végrehajtásában, valamint megosztja a tudást és a bevált városi gyakorlatokat. Az URBACT az integrált fejlesztést támogatja a városok horizontális és vertikális politikai integrációjának megvalósításában. Pozitív változás akkor érhető el a legjobban, ha a helyi hatóságok együttműködnek a kormányzás különböző szintjeivel (regionális, nemzeti, uniós) – vertikális integráció –, és ha a kihívásokat és problémákat holisztikus módon kezelik, amely egyszerre figyelembe veszi a környezeti, gazdasági és társadalmi dimenziókat – horizontális integráció.

Az URBACT 2002 óta segíti a városokat az európai fenntartható városfejlesztés integrált intézkedéscsomagjának kidolgozásában.

Városokra vonatkozó módszerünk

Az URBACT támogatja az akciócsoportjait, hogy végig vezesse őket az akciótervezési folyamaton különféle módszertani irányelvekkel (ULG felállítása, IAP előkészítése stb.), eszközökkel (<https://urbact.eu/toolbox-home>); rendezvénysorozattal (Nyári Egyetem, országos URBACT Campusok, URBACT Városfesztivál), bevált gyakorlatokkal és tudásközponttal. Arra ösztönzi a városokat, hogy gondolják újra a központosított irányítási struktúrákat, és térjenek el az inkluzívabb és holisztikusabb modellek felé. Az URBACT **integrált és részvételen alapuló megközelítés** elismeri, hogy a fenntartható városfejlesztést cselekvésorientált stratégiák jellemzik, amelyeket a helyi lakosokkal közösen dolgoznak ki és hajtanak végre.

2023 januárjában az URBACT pályázati felhívást tett közzé az európai akciótervezési hálózatok támogatására, olyan témákban és témakörökben, amelyek az európai városok és települések fenntarthatóságának és fenntartható fejlődésének égető kérdéseivel foglalkoznak. A 30 támogatott akciócsoport hálózat közül a BiodiverCity projekt zöld utat kapott, hogy a partnervárosokban a városi biodiverzitással, az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal, a természetalapú megoldásokkal, valamint a kék és zöld infrastruktúrával foglalkozzon.

Az URBACT projekt időtartama
2023/06/01 - 2025/12/31

[urbact.eu/
networks/biodivercity](https://urbact.eu/networks/biodivercity)

Hálózati partnerek

- Cieza, ES
- Dunaújváros, HU
- Landscape Laboratory, PT
- Limerick City & County Council, IE
- Poljčane, SI
- Sarajevo, BA
- Siena, IT
- 's-Hertogenbosch, NL
- Veszprém, HU
- Vratsa, BG

BiodiverCity

Közösségi alapú megoldások a városi biológiai sokféleség megőrzésére és növelésére

A városhálózat tagjai – URBACT helyi munkacsoportok segítségével – a közösség bevonásán alapuló módszereket dolgoznak ki a városi biológiai sokféleség és a kapcsolódó ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére, mérésére és nyomon követésére.

A BiodiverCity-partnerek támogatják a helyi közösségeket, hogy képessé váljanak hatékony természetalapú megoldások tervezésére, a városiakok környezetbarát magatartásának ösztönzésére és Városi Zöldítési Tervek készítésére, hozzájárulva ezzel az EU Biodiverzitási Stratégiájának megvalósításához.

Teljes hálózati költségvetés
EUR 849 522,00

EU támogatás
EUR 636 242,85

URBACT Co-funded by the European Union

2.2 A BiodiverCity projekt

A városi zöldterületek – a parkoktól, a városi erdőktől, a kertektől a zöldtetőkön át a természetes vagy félig természetes élőhelyekig – számos előnnyel járnak. Fontos élőhelyet biztosítanak a madarak és a beporzók számára, segítenek csökkenteni a levegő-, víz- és zajszennyezést, valamint védelmet nyújtanak az árvizek, aszályok és hóhullámok ellen. A működő városi ökoszisztémák fenntartása jelentősen javíthatja lakóik egészségét és jóllétét, és hozzájárulhat az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz. Ezenkívül a városok egyedülálló lehetőségeket és potenciált kínálnak a fenntartható jövővel kapcsolatos tanulásra és oktatásra, valamint az innovációk és megoldások létrehozására, ezért vezető szerepet kell játszaniuk a fenntartható fejlődésben.

Mindazon pozitív hatások ellenére, amit Veszprémben, akárcsak Európa más részein tapasztalunk, a zöldterületek kialakítását és fennmaradását gyakran alárendelik az infrastrukturális beruházások, a házépítések vagy akár a parkolók létesítésének.

A résztvevő városok az URBACT helyi munkacsoportjainak (ULG-k) támogatásával részvételen alapuló módszereket dolgoznak ki a városi biodiverzitás és a kapcsolódó ökoszisztéma-szolgáltatások értékének megértésére, képviselésére, értékelésére, mérésére és monitorozására, valamint a városi biodiverzitás megőrzésére és javítására. Be kell vonnunk a város minden lehetséges érdekeltjét, hogy határozott álláspontot képviselhessünk a városi biodiverzitás érdekében.

A BiodiverCity partnervárosai támogatják a helyi közösségeket a természetalapú megoldások kidolgozásában, a városlakók környezetbarát viselkedésének ösztönzésében és a városi zöldítési tervek kidolgozásában, ezáltal hozzájárulva az EU Biodiverzitási Stratégiájának végrehajtásához.

További cél az Integrált Akcióterv összekapcsolása a Veszprémi Zöldfelületi Stratégiával és más releváns városi stratégiákkal. A projekt várható eredménye az érdekelt felek szorosabb együttműködése a projekt során aktívan működő URBACT helyi munkacsoport keretében és a városi lakosság bevonásával, a releváns városi stratégiák szorosabb összekapcsolása, valamint a városi biodiverzitás és ökoszisztéma-szolgáltatások hatékony mérése, értékelése és monitorozása.

BiodiverCity hálózat három fő alapelve a következő:

1. Városi biodiverzitás

A Nemzeti Statisztikai Hivatal (KSH) legfrissebb, 2024-es népszámlálási adatai alapján Magyarországon a lakosság 70,22%-a él városokban, Veszprém megyében ez az arány 60,14% (https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0008.html), és a városokban élő lakosság aránya növekszik. A világméretű tendencia ugyanez, az elmúlt évszázadban gyors és tömeges urbanizáció zajlott le. Ma a világ népességének 57,2 százaléka él városokban (https://data360.worldbank.org/en/indicator/WB_WDI_SP_URB_TOTL_IN_ZS).

A fenti adatok kiemelik a fák és zöldfelületek, a patakok és vizes élőhelyek, valamint azok növény- és állatvilágának, valamint a város ökoszisztémájának fontosságát, amelyet meg kell őriznünk és meg kell erősítenünk. A városi biodiverz élőhelyek árnyékot adnak, csökkentik a hősziget-hatást, a szélsőséges hőmérsékleti ingadozások speciális mikroklimával történő mérséklésével segítenek enyhíteni a klímaváltozás hatásait, mint például a hőhullámokat, a heves esőzéseket és a villámárvizeket. Megvédi a lakosokat a hőséggel kapcsolatos egészségügyi kockázatoktól, és kedvezőbb életkörülményeket teremtenek. Emellett a zöldfelületek hatékonyan segítik a helyi identitás erősödését, a közösségi szellemet, nagyszerű eszközök a polgárok mozgósítására. Az új, biodiverzitás-vezérelt zöldfelületek a szükséges szemléletváltás elősegítői lehetnek.

2. Ökoszisztéma-szolgáltatások

Dr. Kelemen Eszter definíciója szerint: „Az ökoszisztéma-szolgáltatások alatt mindazokat a kézzelfogható és kézzel nem fogható javakat (termékeket és szolgáltatásokat) értjük, melyek az ökológiai rendszerek természetes vagy ember által befolyásolt működése során keletkeznek, és hozzájárulnak a társadalom, és benne az egyén jóllétének fenntartásához és növeléséhez.”

A természeti környezet összekapcsolódó élő és élettelen összetevői olyan előnyöket kínálnak, mint a növények beporzása, a tiszta levegő és víz, a hulladékok lebomlása és az árvízvédelem. Az ökoszisztéma-szolgáltatásokat négy tag szolgáltatáskategóriába sorolhatjuk:

1. Ellátási szolgáltatások: faanyag, gomba, gyümölcs és méz biztosítása.
2. Támogató szolgáltatások: minden más szolgáltatás alapját képezik (tápanyagkörforgás, talajfejlődés, fotoszintézis, vízkörforgás).
3. Szabályozó szolgáltatások: párolgás, szennyezés elnyelése, víz tisztítása, szén-dioxid-megkötés.
4. Kulturális: rekreáció, tájépítészet, környezeti nevelés, kutatás, művészet.

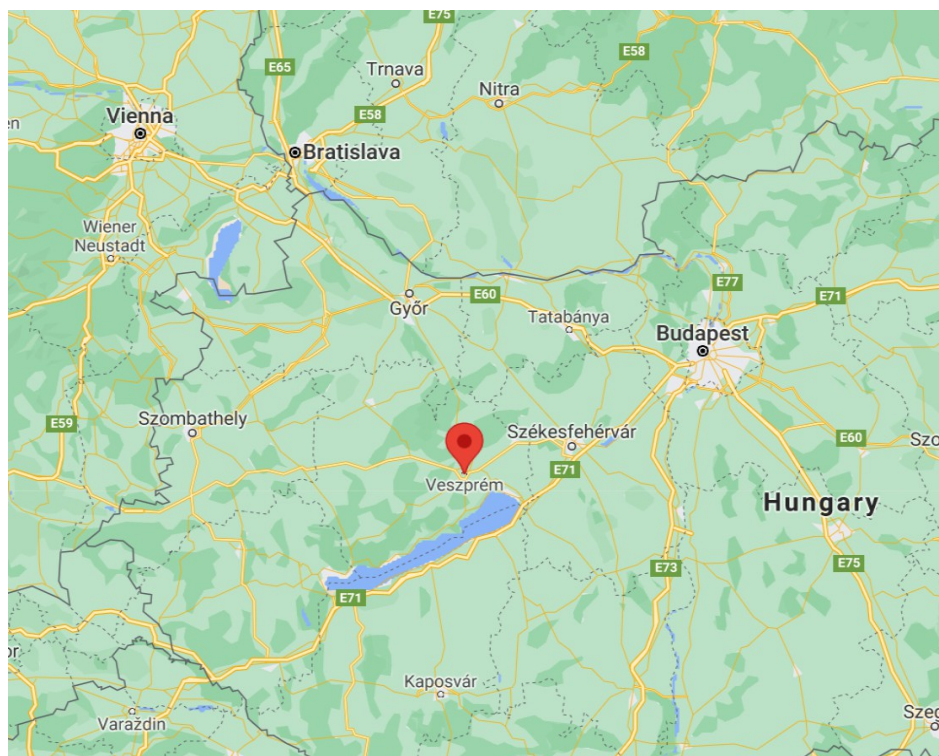
Természetalapú megoldások: Az TaM-nak számos definíciója létezik. A leghasznosabbat a kezdeményező szervezet (IUCN) adta: a természet-alapú megoldások „olyan intézkedések, amelyek a természetes és módosított ökoszisztémák védelmét, fenntartható kezelését és helyreállítását célozzák, és hatékonyan és adaptívan kezelik a társadalmi kihívásokat, egyidejűleg az emberek és a természet javát szolgálva”. A természetvédők évtizedek óta foglalkoznak élőhelyek helyreállításával, de most, az ökológiai válság árnyékában, hatalmas hangsúlyt kap az érem másik oldala, a természetes és módosított ökoszisztémák által nyújtott hihetetlen ökoszisztéma-szolgáltatások (a fajok élőhelyeinek biztosítása mellett), és az, amit elfelejtettünk. Ami jó a természetnek, az jó a társadalomnak és a gazdaságnak is.

2.3 Veszprém és a BiodiverCity hálózat

Veszprém egy történelmi város a Közép-Dunántúlon, Magyarországon, közigazgatásilag 126,9 km² közigazgatási területtel (ebből zöldterület: 48,84 km², művelés alól kivett terület 78,06 km²), lakosainak száma 55 910, amely az elmúlt évtizedben enyhén csökkent. Népsűrűség: 440,6 fő/km² (2022). Veszprémet a „királynék városaként” is ismerik (mivel a város mindig is az uralkodó hitvesének tulajdona volt), és a Veszprémi Sédet övező dombokon és völgyekben fekszik, három kistáj találkozásánál: északon a Bakony-hegység, délen a Balaton-felvidék, keleten pedig a Mezőföld északnyugati nyúlványa határolja. Ez a központi elhelyezkedés jelentős szerepet játszott a város fejlődésében, valamint társadalmi-gazdasági szerepében és jelentőségében a történelem során. Veszprém a régió oktatási központja, 12 középiskolával és számos általános iskolával, valamint egyetemi város is. A Pannon Egyetem különféle képzéseket kínál a Gazdaságtudományi Karon, a Műszaki Karon, a Modern Filológiai és Társadalomtudományi Karon és az Információs Technológiai Karon. Veszprém ad otthont az Érseki Főiskolának is. Veszprém 2023-ban Európa Kulturális Fővárosa címet viselte, és úgy gondoljuk, hogy regionális területi fókuszunkkal, az emberekbe és a közösségfejlesztésbe való befektetéssel, valamint a turisztikai vonzerővel nyertük el ezt a címet.

A „Veszprém 2030-ban” című stratégiai dokumentumunkban az önkormányzat deklarált hosszú távú stratégiai céljai a következők:

- harmónia, magas életminőség és erős közösségek
- kedvező környezetet teremteni az életminőség javulásához
- a természetes ökoszisztéma, a zöldfelületek, a közösségi terek fenntartása és gazdagítása
- minden lakos életminőségének javítása

Veszprém célja a BiodiverCity projekthez való csatlakozással:

- Vélemények gyűjtése a 2019-es Zöld Felület Stratégia felülvizsgálatához és módosításához (2024 decemberében teljesült), tanulási igény: hogyan épül fel az EU „Zöldítési terve”, melyek a fókuszterületek, mik az elvárások.
- Folytatjuk az együttműködést és bővítjük a helyi ULG tagságát a korábbi URBACT projektből (Globális Célok a Városokért).
- A zöld gondolkodás és a fenntartható fejlődési célokra alapuló tervezés, megvalósítás és nyomon követés erősítése – munkatársaink és érdekelt feleink körében.
- Sikeres társadalmi figyelemfelkeltő kampányok indításának megfigyelése a társtelepüléseken.
- Jövőbeli projektpartnerek felkutatása kapcsolódó nemzetközi projektekhez, és szoros együttműködés kialakítása a magyar helyi csoportokkal.
- Rendszeresen alkalmazni a városi biodiverzitás / biodiverzitási index mérését.
- Jó gyakorlatok megismerése és gyűjtése a zöldfelületek és vízfelületek, zöldfolyosók közös, párhuzamos fejlesztésében rejlő sinergiákra.
- Veszprém folyó és álló vizeinek ökológiai felmérése és monitoringja a Pannon Egyetem és a Bakonykarszt Zrt bevonásával.
- Környezetbarát viselkedés előmozdítása (kommunikáció, érzékenyítés).
- Természetalapú megoldások ellenőrzése, tervezése és kiterjesztése.

2.4 Az Integrált Akcióterv (IAP) fejlesztése és az munkacsoport (ULG) szerepe

Egy jól megtervezett, az igényekre reagáló Integrált Akcióterv kulcsfontosságú eleme a városvezetésen belüli és kívüli érdekelt felek széles körének bevonása, mivel az Integrált Akcióterv Veszprém számára készül, nem pedig az Önkormányzat következő stratégiai dokumentumaként. Meghívtuk ULG tagnak a stratégiai, városfejlesztési és városüzemeltetési osztályok, valamint a Pannon Egyetem, a Magyar Mezőgazdasági és Élettudományi Egyetem, a VKSz Zrt., Bakonykarszt ZRt., a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, a Bakony-Balaton UNESCO Globális Geopark, a Veszprém 2030 Fejlesztő Kft., környezetvédelmi (pl. Bakony-Balaton Környezetvédelmi Oktatóközpont, Műszakiak Országos Környezetvédelmi Egyesülete) és lakossági civil szervezetek (pl. helyi hulladékmentes bolt), a helyi vízügyi igazgatóság, tájépítész szakma, a VERGA helyi erdészeti vállalat és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Veszprém Vármegyei Szervezetének képviselőit.

Rögtön az első találkozón interjút készítettünk a potenciális tagokkal arról, hogy milyen mértékben tudnak részt venni a következő folyamatban, mekkora aktivitás várható tőlük. A jelenlévő tagok többsége kifejezte elkötelezettségét a BiodiverCity projekt iránt, és többségük továbbra is aktív tagja maradt az ULG-nek. A csoportban dolgozó szakértők folyamatosan hozzájárultak a munkához véleményükkel és ötleteikkel, így kijelenthetjük, hogy Veszprémben az IAP fejlesztése valódi közös alkotási folyamat volt.

Szinte az összes ULG ülésen foglalkoztunk az IAP kidolgozási folyamatával, az alábbi táblázat összefoglalja az eddigi lépéseket:

Dátum	Téma	IAP-hoz kapcsolódó esemény
2024.03.14.	Tanulási szükségletek	A vezető szakértő által készített alaptanulmány bemutatása; interaktív rész: a projektben felmerülő tanulási igények meghatározása
2024.05.02.	Felmérések	A március 14-i találkozón felmerült az igény, hogy mérjük fel a város aktuális állapotát, végezzük el a települési helyzetelemzést. Már léteznek felmérések különböző szereplőktől, pl. vízügyi adatsorok, közműtérkép, fafelmérések, rovar-, növényvilág- és madármegfigyelési és egyéb térinformatikai rendszerek. Ezek az adatok jók a Biodiverzitási Indexhez is. A Pannon Egyetem segítségével fel lehet dolgozni őket. A találkozón a fentieket egyeztettük.
2024.05.07.	Vízióalkotás	Rövid prezentáció a jövőképről. Interaktív rész: A „Holnap Újságja” workshop három csoportban (kék kérdések, zöld kérdések, polgárok mozgósítása)
2024.07.18.	Stratégiai célok, tesztelési intézkedések	Vízió, stratégiai célok, intézkedések, tesztelési intézkedések kidolgozása – interaktív rész
2024.09.04	Stratégiai célok, intézkedések és tesztelés (folyt.)	Interaktív rész a MIRO-n keresztüli műveletekről
2024. október 16.	Tesztelési műveletek, IAP első lépései	A tesztelési akciócsoportok jelentése; interaktív munka az IAP struktúra kialakítására a MIRO-ban
2024. november 19.	Tesztelési akciócsoportok	Tervezőülés a két tesztelendő tevékenységről: városi méhészet és esőkert. Elkészült a helyszínrajz az október 11-én felkeresett, a méhek számára potenciálisan megfelelő területekről; a jelenlévők megvitatták, hogy Veszprém mely területei lennének alkalmasak esőkertek létesítésére.
2024.12.11.	2024. évi záró és értékelő ülés	Mit jelent az integráció a mi esetünkben? – csoportos megbeszélés az URBACT által nyújtott szempontokról
2025.01.23.	Tesztelési művelet	A tesztelés alatt álló két tevékenység (városi méhészet, esőkert) állapotának vizsgálata és a következő lépések meghatározása
2025.02.20.	IAP 1. tervezet elkészítése,	Az IAP fókuszcsoporthoz kialakítása az ULG-n belül

Dátum	Téma	IAP-hoz kapcsolódó esemény
2025.04.29.	Akcióprogram-jelentések	Jelentés két IAP fókuszcsoporthól: Városi méhészet és Városi Vízművek csoport
2025.05.29.	IAP 2. tervezet előkészítése	A struktúra megvitatása. Jelentés a fókuszcsoporthoz.
2025.07.17.	IAP tervezet lezárása	A cselekvési terv témáinak véglegesítése és a végső szerkesztés megkezdése.

A partnerek **bevált gyakorlatai** a kidolgozott akciótervekben is megjelennek. A partner hálózati találkozók után a delegációk tagjai részletesen megosztották a legfontosabb tanulságokat a következő ULG-ülésen.

A legrelevánsabb példák az alábbiak:

Limerick zöld és kék infrastruktúra stratégiájának bemutatása hasznos volt abból a szempontból, hogy a szakértők láthatták miért fontos, hogy a két területet közösen tervezzék. Azonban Veszprémnek még nincs integrált önkormányzati vízgazdálkodási stratégiája (a 2026-os tervekben szerepel), a Zöld Felület Stratégiánkat a közelmúltban megújítottuk, de a két stratégia még nincs integrálva. Látogatás a **Baggot birtokon**, ahol városi erdő, közösségi kertek, természetbeni tornaterem található és őshonos ír magkeveréket használnak a rétek megújítására. Néhány elem Veszprémben is jelen van – a Gulyadombon városi erdő és szabadtéri tornaterem; mély talajtakarós közösségi kertek és vadvirágos rétek. Találtunk néhány hasonlóságot itt, és megismerhettük a kihívásaikat. A **természetes játszótér** nagyszerű élmény volt, és voltak beszélgetések egy ilyen helyszín lehetőségéről Veszprémben, de az ötlet még kidolgozásra vár. Létrehozták a **biodiverzitási tisztviselő pozícióját** Limerick városában. Ez a szakember a biológiai sokféleség megőrzésével és helyreállításával foglalkozik, együttműködve az Örökségvédelmi Tanáccsal és a helyi közösségekkel. Veszprém ezt a példát vette alapul egy hasonló pozíció megtervezéséhez és létrehozásához 2026-ban a tervezett Zöld Iroda keretében.

A **Guimarãesben** tett látogatás során szerzett tapasztalatok nagyszerű lehetőséget nyújtanak a veszprémi fenntartható városfejlesztés egyes aspektusainak újragondolására. A Tájlaboratórium szerepét és szakmai működési rendszerét, valamint fenntarthatósági tevékenységeit egy kipróbált és működő szervezeti modell írja le, ami mintaként szolgálhat Veszprém számára. A városképi iroda működésének tanulmányozását és a mi körülményeinkre való modellezését megosztották a polgármesterrel és a fenntarthatósági tanácsnokkal. A látogatás eredményeként 2025-ben átszervezik Veszprém önkormányzati vállalatait, és megalakul a Veszprém Városfejlesztési és Innovációs Kft., amely hasonló szerepet tölt be, mint a guimarães-i iroda. A guimarães-i **Zöld Brigádok** civil tagságának szakmai támogatása és bevonása a városi fenntarthatósági kérdésekbe. Az aktív civil társadalmi kapcsolatok nagyon fontosak a város fenntarthatósági erőfeszítéseinek előmozdításában, elfogadásában és érvényesítésében. A Guimarães hálózat nagyon jó példa lehet Veszprém számára is arra vonatkozóan, hogyan lehet bevonni és érdekeltté tenni a civil

szervezeteket a városi zöldterületek védelmében és gondozásában. **Zöld-kék infrastruktúra** kísérlet: az árvízvédelmi kérdésekkel foglalkozó zöld-kék programok mind Veszprém integrált cselekvési tervének (IAP) mind a Guimarãesben tesztelt kísérleti módszereknek a fókuszában állnak; eredményeik értékesek lesznek a Veszprém-Séd patak revitalizációja során.

Ciezában elsajátítottunk néhány fontos bevált gyakorlatot, például **a kíméletes metszést** (Biofíllica Cieza). 4 év alatt a város egyik leghangulatosabb utcáját hozták létre azzal, hogy hagyták a fákat nőni. Ezt a tapasztalatot fel fogjuk használni a tervezett városi biodiverzitás folyosó hálózat kiépítésében. **A tudatos faültetési technika**, amikor egy csőhálózatot telepítenek a járda alá a gyökérzet irányítására és a közművek számára helyet biztosítva, jó gyakorlat, amelyet megosztunk az illetékes osztályon dolgozó kollégáinkkal. A jól működő **Jane Jacob** sétány gyakorlata arra ösztönzött minket, hogy a saját Jane sétánkat a 9 alapelv (<https://janeswalk.org/janes-walk-principles/>) alapján tervezzük meg.

Poljčane a legkisebb település ebben az akciótervezési hálózatban, amely egy NATURA 2000 védett völgy mindkét oldalán fekszik a Boč-hegy lábánál. A völgy közepén folyik a Dravinje folyó, amely rendszeresen elárasztja a területet. Ez egy különleges eset, amikor a tanuláson túl szakértőnk, Toldy Miklós előadást tartott, amelyben értékelte a rendszeres áradások lehetséges kiváltó okait, és javaslatot tett a további károk megelőzésére természetes alapú megoldások alkalmazásával és a természetvédelmi előírások figyelembevételével. Javasoltuk az önkormányzatnak, hogy végezzen alapos kutatást a területen, hogy meghatározza a villámárvíz főbb elemeit, mint például a hegyoldalon lévő tömörödött talaj és a növényzet hiánya stb. Javaslatunk a hegyoldalakon a természetes víz visszatartást célozta meg, megakadályozva a felszíni lefolyást, növelve a talajba való behatolást és a víz helyben tartásának idejét.

3. A város állapota

3.1 Veszprém jelenlegi helyzete

Veszprém megfelelő mennyiségű zöldterülettel rendelkezik, fejenként több mint 33 m²-rel a parkerdőt és a véderdőt nem számítva. A zöldterületek közel fele közterület, amelyek a múlt századból megmaradt értékes fás növényzetnek köszönhetően különleges, egyedi jelleget kölcsönöznek a városnak (ezért nevezik Veszprémet néha arborétumvárosnak is). A zöldterületek viszonylag sűrűn helyezkednek el, egy közpark vagy kert gyalogosan 500 méteren belül elérhető bármely lakos számára. Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően a város több részén is találhatók kiváló minőségű zöldterületek, például a Veszprém Séd mentén (Kolostorok és kertek), a városközpontban és a Jutas lakótelepen.

#<https://www.veszpreminfo.hu/hu/hely/kolostorok-es-kertek> (Kolostorok és kertek)

- A közlekedési útvonalak mentén található zöldterületek kiemelkedő városi jellegzetességek, főként a gyalogutak és kerékpárutak mentén elhelyezkedő fasorok. A városi utak mentén található 39 hektáros zöltsáv a város faállományának több mint egyharmadát, mintegy 10 000 fát tesz ki. A városi légkondicionálás mellett a fasorok szerepe városképi szempontból is fontos. Érdemes megemlíteni a motorizáció növekedése által okozott problémát, amely az állóforgalom megnövekedett helyigényében és a közlekedési területen belüli városi zöldterületek csökkenésében tükröződik.
- A városközpontban 187 hektárnyi zöldterület található, amelyet a veszprémi közműszolgáltató kezel.
- A kertészeti területek mellett fontos zöldterületnek számít a Veszprémi Állatkert területe (30 ha) és a városi temetők területe (24 ha), valamint a nyilvánosság számára nyitva álló 24 ha-os parkerdő (Gulyadomb).
- Helyileg védett területek: 12 azonosított helyszín van, összesen 13,45 hektáron, mindegyikhez külön kezelési terv tartozik (a védelem azonban nem mindig hatékony).

- Veszprém és környéke a Bakony–Balaton UNESCO Globális Geopark része, és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához működési területéhez tartozik.
- Veszprémben jelen vannak a természetalapú megoldások, mint például az extenzív gyepgazdálkodás, a beporzóbarát rétek, tervekben szerepelnek – villámárvizek elleni védekezés természetes módszereként – esőkertek; mikroerdők.

Összefoglaló adatok Veszprém közterületi zöldterületeiről (forrás: Zöldfelületi Stratégia, 2019 és 2024)

Jellemző	2019	2024
gyepterület (m ²)	2 133 422	2 133 422
cserjék (m ²)	48 071	63 967
virágok és évelők (m ²)	5 028	7 085
fák (db)	26 179	28 896

Séd ökológiai és integrált állapotának felmérése (VGT3, 2022)

Felszíni víztest neve	Biológia	Fizikai-kémiai	Specifikus szennyező anyagok	Hidromorfológiai kockázat	Ökológia	Kémiai	A víztest integrált állapota
Veszprémi - Séd felső	Mérsékelt	Mérsékelt	Jó	Jó	Mérsékelt	Jó	Mérsékelt
Veszprémi - Séd közép	Mérsékelt	Mérsékelt	Mérsékelt	Mérsékelt	Mérsékelt	Mérsékelt	Mérsékelt
Veszprémi - Séd alsó	Mérsékelt	Szegény	Mérsékelt	Jó	Jó	Mérsékelt	Mérsékelt

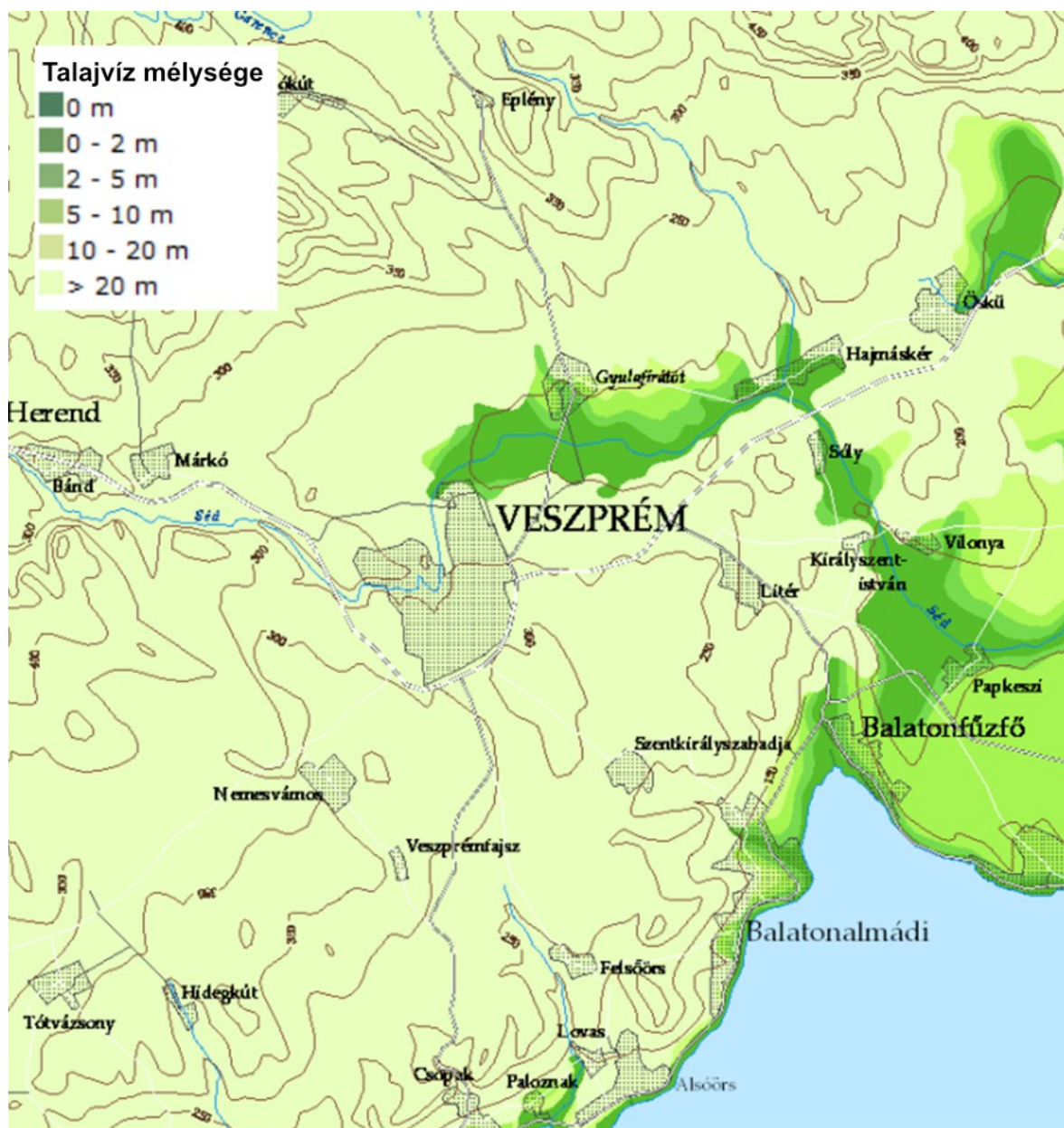
- A város csapadékvíz-hálózata zárt csapadékvíz-csatornákból, nyílt árkokból és csapadékvíz-tározókból áll.
- Az önkormányzat 98 000 folyóméternyi nyílt árokhálózatot és 66 482 folyóméternyi zárt csatornahálózatot üzemeltet.

Veszprém vízellátásának helyzete

- Veszprém csapadék tekintetében rossz helyzetben van, de a környező hegyek vize a karsztrendszeren keresztül megfelelő ivóvíz-utánpótlást biztosít.
- A vízkészlet nagy részét a Bakony és a Balaton-felvidék karbonátos kőzeteiben tárolt karsztvízkészletek teszik ki. Következésképpen a régió vízellátásának 80-85%-a karsztvízforrásokon alapul.
- A sekély talajvízkészletek sérülékenysége és szennyezettsége miatt csak a kedvező utánpótlódási területtel (pl. erdőborítás) rendelkező talajvízbázisok alkalmasak

közműellátási célokra. Ennek eredményeként a talajvíz ma a kitermelt vízkészletnek csak mintegy 2,5%-át teszi ki.

- Veszprém közigazgatási területén belül összefüggő talajvízszint csak a Séd-patak völgyben alakult ki, ahol a víztest 2-5 méterrel a talajfelszín alatt fekszik. A felszín közeli talajvíz mennyisége korlátozott.
- A mélyebb talajvízbe (karsztvízbe) nyúló kutak száma kevés, mélységük és hozamuk pedig széles skálán mozog (karsztos terület).

Veszprém térségében a talajvíz mélysége (Forrás: NATér - Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer)

Kihívások, amelyekkel szembesülünk, és néhány lehetséges megoldás

Veszprém évtizedek óta jelentős figyelmet fordít a város zöldterületeire. Veszprém – az arborétumváros – jelentős zöldterülettel rendelkezik, amely számos ritka fajnak és növényközösségnek ad otthont. Sajnos a klímaváltozás és a városlakók körében tapasztalható trendek új kihívásokat teremtenek:

- A város jelentős túlevelű populációja várhatóan nem lesz képes alkalmazkodni a klímaváltozás hatásaihoz. Ezeket a fákat tervezetten és időben kell pótolni.
- A közvélemény elképzelése a városi parkról egy angol gyeppel, amelynek biodiverzitása szinte nulla, így a klímaváltozás okozta hőhullámokban az egyetlen módja annak, hogy életben tartsuk őket, az intenzív öntözés. *Célunk, hogy egy figyelemfelkeltő kampánnyal terjesszük a figyelmet az extenzív gyeppagzálkodásra – illetve az éghajlathoz alkalmazkodó –, valamint a rovarokban gazdag parkok építésére, amelyek növelik ezen területek biodiverzitását.*
- A jelenlegi parkfenntartási gyakorlat szerint a veszprémi zöldterületeken keletkező zöldhulladékot elszállítják a városból. *Célunk, hogy a parkokból származó zöldhulladékot aprítás után mulcsként visszajuttathassuk, ezáltal tápanyag-újrahasznosítást és élőhelyet biztosítva a rovarpopulációknak, növelve a biodiverzitást.*
- Veszprém városában számos nagy, meredek lejtőkkel jellemzett terület található. A klímaváltozás miatt a villámárvizek számának jelentős növekedése várható. *Célunk az erózióra hajlamos területek növényzetének regenerálása, valamint a növényzet fajgazdagságának növelése, hogy ellenállóbbá váljon a Bakonyból lefolyó vízzel szemben.*
- A jelenlegi népszerű trendekkel összhangban a városi lakosság szívesen ültet kertjeibe inváziós idegen fajokat, amelyek a városi parkokban való elterjedésük esetén jelentősen csökkentik azok biodiverzitását. *Célunk egy olyan figyelemfelkeltő kampány megszervezése, amely bemutatja ezen növények okozta károkat, és valódi alternatívákat kínál. Kapcsolódó kihívás az inváziós fajok (pl. japán keserűfű) visszaszorítása a városban, valamint az élőhelyek helyreállítása a városon belül.*
- Mivel szakadék tátong a helyi szabályozás és annak végrehajtása között, a kezelési tervek betartatását fokozni kell.
 - Konfliktus van a parkolás és a zöldterületek között: az autók számának folyamatos növekedése konfliktusokat okoz a zöldterületeket érintően. A megfelelő parkolóhelyek hiánya miatt a járművek a zöldterületeken parkolnak, és tönkre teszik azokat. A cél olyan programok és cselekvési stratégiák kidolgozása, amelyek célja a zöldterületek nemkívánatos károsodásának csökkentése és kiküszöbölése különböző eszközökkel.
 - Veszprémi-séd revitalizációja: azokon a mederszakaszokon, ahol ennek környezeti feltételei adóttak, a természetközeli mederállapot, valamint a vízfolyást szegélyező területekkel való kapcsolatának helyreállítása, kiöntési területek kialakításával vizes élőhelyek létrehozása, ezáltal növelve a biológiai sokféleséget.
- Vannak feleslegesen elkerített területek, amelyek kerítését el lehetne távolítani és zöldfelületté alakítani.
- Az iskolaudvarok, gyárudvarok általában betonnal és kővel vannak borítva. A zöldfelületek nagyságát növelhetnénk az intézményi és ipari területek egyes részeinek újragondolásával és zöldítésével.
- Magántulajdonban lévő családi házas övezetre gyakorolt hatás: hogyan növelhető a zöldterületek biodiverzitása és hogyan vonhatók be a lakosok e területek fenntartható kezelésébe (pl. ültetés, öntözés, esővízgyűjtés, esőkertek vagy szárazkertek kialakítása).

3.2 Kapcsolódás a helyi stratégiákhoz és politikákhoz

Veszprém fenntarthatósági intézkedései és célkitűzései szorosan illeszkednek a városi, regionális, nemzeti és európai stratégiákhoz, kiegészítik és erősítik azokat. Veszprém Város Önkormányzata számos stratégiát és programot dolgozott ki, amelyek a BiodiverCity projektet is támogatják.

- **Fenntartható Városfejlesztési Stratégia**, amely meghatározza a város középtávú céljait és fejlesztési irányait. Ez a stratégia összhangban van a város **Okos Város Stratégiájával** (2024–2030), amelynek célja, hogy Veszprém 2030-ra a „harmónia, a magas életminőség és az erős közösségek városa” legyen.
- A tavaly elfogadott **Karbonsemleges Veszprém 2030 Stratégia** akcióterve magában foglalja az új rekreációs igények figyelembevételét a zöldfelületek fejlesztése során, a parkok akadálymentesítésének javítását, a szemléletformálást, a társadalom környezeti értékeinek javítását, valamint egy önkormányzati környezeti nevelési és szemléletformáló program kidolgozását.
- A 2019-es **Zöld Felület Stratégiát** nemrégiben (2024. december) felülvizsgáltuk, és a BiodiverCity-ben leírt tervezési folyamatok és témák, valamint a Globális Célok Városokért projekt intézkedései helyet kaptak az új dokumentumban. Veszprémnek a zöld infrastruktúra minőségének javítására, új, modern módszerek és eljárások bevezetésére, az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére, valamint a vízmegtartásra és a kék infrastruktúrára kell összpontosítania.
- A **Környezetvédelmi Program** olyan intézkedésekkel foglalkozik, amelyek elősegítik a vízviasszatartási beavatkozásokat, javítják a parkok talajának minőségét, szélesebb körben elterjesztik a méhlegelőket a városban, és ösztönzik a zöldfalfelületeket.
- **Ifjúsági Stratégia** egyik része a természeti környezet és a városi zöldfelületek állapotának védelme, valamint a fiatalok fenntarthatósággal és környezettudatos életmóddal kapcsolatos ismereteinek bővítése.
- **Agenda 2030 - Veszprém** aktívan részt vett a "Globális Célok a Városokért" nemzetközi együttműködési projektben, 18 másik európai várossal együttműködve az ENSZ fenntarthatósági céljainak, az SDG-oknak a helyi megvalósításában. Ez a kezdeményezés elősegíti a tapasztalatcserét és a legjobb gyakorlatok átvételét, ezáltal erősítve a fenntarthatósági erőfeszítéseket európai szinten.

3.3 SWOT-analízis

Az URBACT BiodiverCity projekt jelentős lehetőséget kínál Veszprémnek a fenntartható városfejlesztés előmozdítására természet alapú megoldások bevezetésével. Az erősségek és lehetőségek kiaknázásával Veszprém fejlesztheti zöld infrastruktúráját, miközben a helyi közösség és az érdekelt felek aktív részvételére épít. A siker érdekében azonban a hosszú távú fenntarthatóság, a finanszírozás és az adminisztratív akadályok tekintetében kezelni kell a potenciális gyengeségeket és veszélyeket.

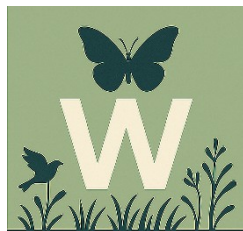
Erősségek

- Veszprém elősegíti a városi biodiverzitás növelését és a zöld infrastruktúra fejlesztését, hozzájárulva az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz.
- Körülbelül egy évtizede nyitottak vagyunk a transznacionális együttműködésre, és az EU tapasztalatait beépítjük a fenntartható városfejlesztési programjainkba.
- Összhangban a fenntarthatósági célokkal: A BiodiverCity projekt illeszkedik a város klímavédelmi és zöldterület-fejlesztési stratégiájába, valamint az európai és magyar fenntarthatósági célokhoz.
- Közösségi részvétel, a város aktív civil élete (megkönnyíti a helyiek bevonását a városi biodiverzitási programokba).
- Hosszú távú és magas színvonalú együttműködés a Pannon Egyetemmel.
- A projekt ULG-je (elkötelezett és aktív érdekelt felek Veszprém különböző szervezeteiből és ágazataiból).
- A projekt elkötelezett irányítása.
- A városi zöldfelületek minőségének javítása a stratégia mentén. A zöld infrastruktúra fejlesztése javítja a levegőminőséget, csökkenti a hősziget-hatást és élhetőbb környezetet teremt.

Lehetőségek

- A BiodiverCity célkitűzései hozzájárulhatnak Veszprém zöldváros stratégiájának megvalósításához és a városi környezet élhetőbbé tételéhez.
- Új finanszírozási lehetőségek feltárása és bevonása: EU-s és hazai források, zöld beruházások, valamint vállalati és közösségi támogatások (pl. CSR programok) is támogathatják a projekt fenntartását és bővítését.
- A turizmus és a gazdaság ösztönzése: A zöldterületek fejlesztése és a biológiai sokféleség növelése pozitív hatással lehet a helyi turizmusra és a város gazdaságára.
- Partnerségek építése: A Pannon Egyetemmel, kutatóintézetekkel, helyi vállalkozásokkal és civil szervezetekkel való együttműködés elősegítheti az innovációt és a projekt fenntarthatóságát.
- Digitális megoldások alkalmazása: Az intelligens várostechológiák (pl. érzékelők, adatvezérelt környezetgazdálkodás) bevezetése optimalizálhatja a természetalapú megoldások hatékonyságát.

Gyengeségek

- Korlátozott helyi tapasztalat a természetalapú megoldásokkal kapcsolatban.
- Emberi és pénzügyi erőforrások hiánya – a projektek sikeres megvalósításához megfelelő szakmai kapacitás és stabil finanszírozás szükséges.
- Hosszú távú karbantartási problémák: A befejezett projektek nyomon követése és karbantartása kihívást jelenthet, különösen akkor, ha nincs megfelelő intézményi háttér.
- A gondolkodásmódváltás hosszú folyamat.
- Bizonytalan irányítási struktúra.
- Adminisztratív akadályok: A zöld infrastruktúra fejlesztésével és az új megoldások bevezetésével kapcsolatos engedélyezési és bürokratikus folyamatok lassíthatják a projekt előrehaladását.

Veszélyek

- Politikai és gazdasági bizonytalanság: A projekt folytatását veszélyeztethetik a várospolitikai irányok változásai és az esetleges erőforráshiány.
- Éghajlati és környezeti kihívások: Az éghajlatváltozás hatásai, mint például a szélsőséges időjárási események, befolyásolhatják a megvalósított zöld infrastruktúra fenntarthatóságát.
- Társadalmi ellenállás: A természetalapú megoldások és a városi fejlesztések elfogadottsága változó lehet, különösen akkor, ha nincs megfelelő kommunikáció és társadalmi bevonódás.
- A „kemény” és „puha” beruházások közötti egyensúlyhiány: A fizikai infrastruktúra fejlesztése mellett a humántőkébe történő beruházások (pl. szemléletformálás, oktatás) is kulcsfontosságúak, amelyek hiánya csökkentheti a projekt hosszú távú hatását.
- Változó jogszabályi háttér.

3.4 Vízió

A város fő kihívása: az éghajlatváltozás káros hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás, Veszprém hosszú távú ellenálló képességének fenntartása környezete, társadalma és gazdasága érdekében. Veszprém különféle intézkedésekkel, stratégiákkal és programokkal, például a BiodiverCity projekttel tervezi leküzdeni ezt a kihívást.

BiodiverCity Vízió

készítették: Veszprém város ULG tagjai

Veszprém városi biodiverzitásának jellemzői 2030-ban

2030-ra Veszprém – természeti és épített örökségének megőrzése mellett – rugalmasan alkalmazkodik a változó környezeti feltételekhez, jelentősen növeli vízmegtartó képességét, tovább javítja a zöldterületek minőségét és funkcióit, bevonva a városi közösségeket a tervezésbe, a döntéshozatalba, a megvalósításba és a karbantartásba, hogy javítsa a városlakók összetartozás-érzését és életminőségét.

4. Integrált megközelítés

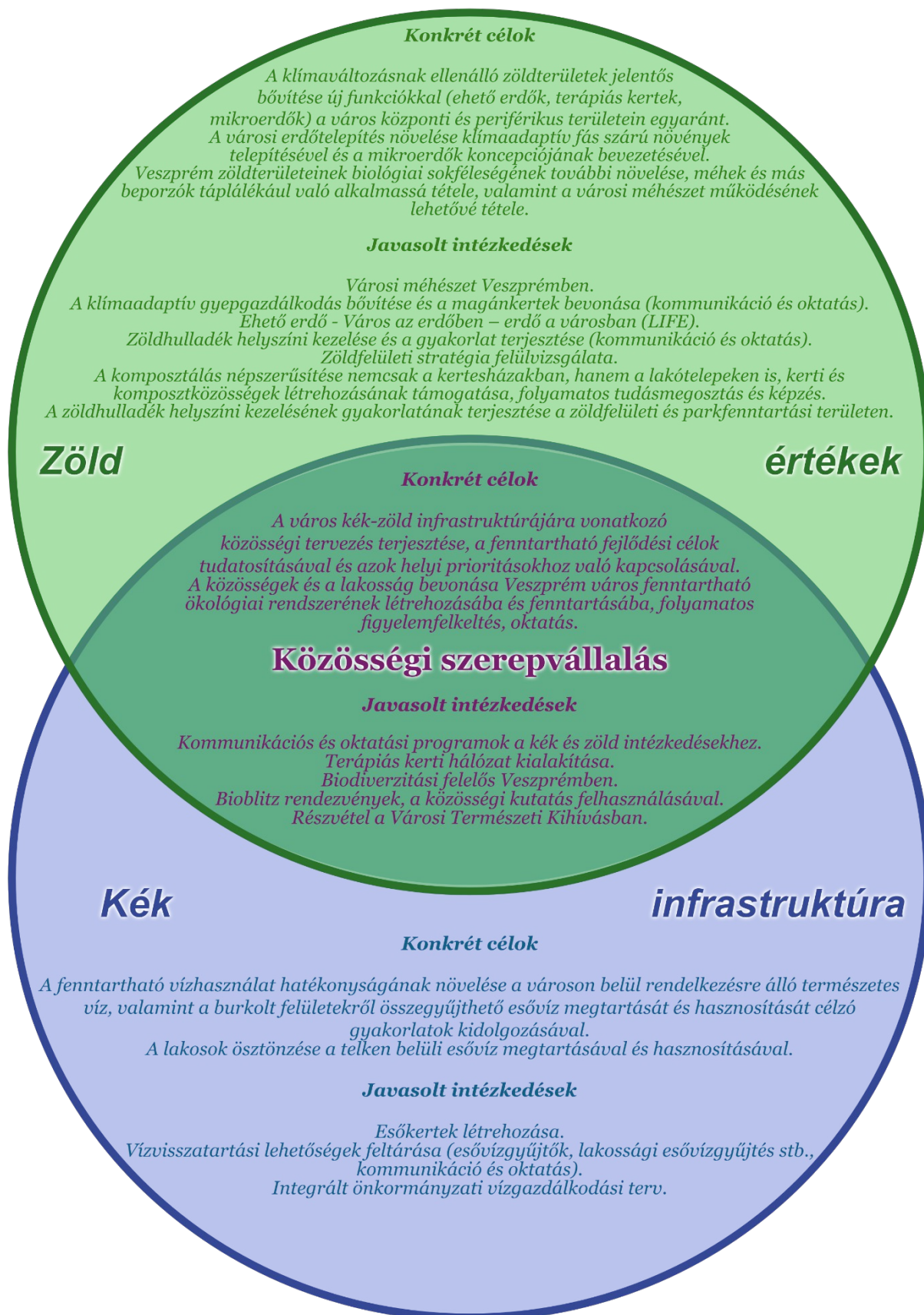
4.1 Stratégiai célok

A fő kihívásra reagálva és a jövőkép alapján fő célunk Veszprém fenntarthatóságának megőrzése minden tekintetben.

Stratégiai célok

- Veszprém a megújult Zöldfelületi Stratégiával összhangban továbbra is tudatosan és fenntarthatóan kezeli zöld értékeit, hogy zöldfelületei magas minőségűek maradjanak, és változatos ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtsanak. 2030-ra a zöldfelületek egységes hálózatot alkotnak, jelentősen növelve a lakosok életminőségét.
- Veszprém intézkedéseket vezet be és technológiákat fejleszt annak érdekében, hogy a területére érkező vízmennyiség a lehető legnagyobb mértékben összhangban maradjon a kidolgozás alatt álló Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervvel.
- A környezeti feltételekhez rugalmasan alkalmazkodó gazdálkodás az érdekelt felek, a közösség széleskörű bevonásával, a magán-, az intézményi, a nonprofit és az üzleti szektor részvételével, mind a stratégiaalkotásban, mind a végrehajtásban.
- A működő és fenntartható ökológiai rendszer feltérképezését összehangolt adatgyűjtés, strukturált adatelemzés és a térinformatikai rendszerek összehangolása előzi meg, a kihívásokat és konfliktusokat azonosítva és rangsorolva.

4.2 Az intervenciós területeken meghatározott intézkedések listája

Jövőképünk

2030-ra Veszprém jelentősen növeli vízviszatarító képességét, és tovább javítja a zöldterületek minőségét és funkcióit. A városi közösségek bevonása a tervezésbe, a döntéshozatalba, a megvalósításba és a karbantartásba a városlakók összetartozásérzetének és életminőségének javítása érdekében.

URBACT

Co-funded by
the European Union

Interreg

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Kék infrastruktúra

Zöld területek

Közösségi
szerepvállalás

KONKRÉT CÉLOK

A fenntartható vízfelhasználás hatékonyságának növelése a városon belül rendelkezésre álló természetes víz, valamint a burkolt felületekről összegyűjthető esővíz megtartását és felhasználását célzó gyakorlatok kidolgozásával.

A lakosok ösztönzése az esővíz telken belüli megtartására és felhasználására.

A klímaváltozásnak ellenálló zöldterületek bővítése új funkciókkal (ehető erdők, terápiás kertek, mikroerdők) a város központi és peremterületein egyaránt

A városi erdők növelése klímaadaptív fás szárú növények telepítésével és a mikroerdők koncepciójának bevezetésével.

Veszprém zöldterületeinek biológiai diverzitásának további növelése, méhek és más beporzók táplálékául való alkalmassá tétele, valamint a városi méhészet működésével.

A közösségi tervezés terjesztése a város kék-zöld infrastruktúrája tekintetében, a fenntartható fejlődési célok tudatosításával és azzal, hogy ezek hogyan kapcsolhatók össze a helyi prioritásokkal.

Közösségek és lakosság bevonása Veszprém város fenntartható ökológiai rendszerének létrehozásába és fenntartásába. Folyamatos személtformálás és oktatás.

4.3 Integráció

A kötelező integrált megközelítések értékelése

Az integráció szempontjai	Leírás	Megjegyzés
Az érdekelt felek bevonása a tervezésbe	Az érdekelt felek teljes köre (horizontálisan és vertikálisan egyaránt) részt vesz a prioritások és a lehetséges megoldások azonosításában.	ULG tagok és más partnerek - Közszféra (Veszprém Önkormányzat, különösen a Stratégiai, Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztályok; a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság; környezetvédelmi hatóságok) - Magánszektor és gazdasági szereplők (önkormányzati vállalatok – Közütemi Szolgáltató Zrt. (VKSz); Verga Zrt - helyi erdőgazdaság; Veszprém 2030 Kft. - helyi fejlesztővállalat; víziközművek - Bakonykarszt Kft. és más helyi vállalkozások, mint például a Csomagmentes Bolt; a gazdálkodókat és az erdőgazdaságot képviselő Nemzeti Agrárkamara) - Akadémiai és a civil szektor (Pannon Egyetem és más kutatóintézetek, környezetvédelmi és fenntarthatósági civil szervezetek, mint például a BABAKO, a MOKE, a V-meteo Egyesület) - lakosok és helyi közösségek (közösségi csoportok, iskolák, fiatalok, nyugdíjas közösségek és társadalmi szervezetek).
Összhang a meglévő stratégiákkal	Az intézkedések és a célkitűzések összhangban vannak a városi, regionális, nemzeti vagy európai szinten kidolgozott stratégiákkal, és kiegészítik azokat.	Veszprém Város Önkormányzata számos stratégiát és programot dolgozott ki a BiodiverCity projekt támogatására · Fenntartható Városfejlesztési Stratégia a 2021–2027-es időszakra · Okosváros Stratégia (2024–2030) · 2019-es Zöld Felület Stratégia, nemrégiben felülvizsgálva (2024. december) · Karbonsemleges Veszprém 2030 Stratégia · Környezetvédelmi Program · Ifjúsági stratégia <u>Nemzeti szinten:</u> Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS), Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP), Nemzeti Energia- és Klímaterv (NEKP, 2020–2030), Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS), A Nemzeti Biodiverzitási Stratégia kapcsolódik az EU Biodiverzitási Stratégiájához; Nemzeti Fenntartható Városfejlesztési Stratégia. Továbbá, EU-stratégiák és a 2030-as menetrend.

Az integráció szempontjai	Leírás	Megjegyzés
Fenntartható városfejlesztés	Az intézkedések a fenntartható fejlődés mindhárom pillérét lefedik gazdasági, társadalmi és környezeti célkitűzések tekintetében.	Az URBACT Globális Célok Városokért kísérleti projektjében Veszprém – 18 másik európai várossal együtt – az ENSZ Agenda 2030-ban meghatározott Fenntartható Fejlődési Célok (SDG-k) helyi szintű megvalósításán dolgozott. A fenntarthatóság minden aspektusa – társadalmi, gazdasági és ökológiai – jelen van a kidolgozott IAP-ban, de el kell ismernünk, hogy a környezeti szempontok, a kék és zöld infrastruktúra tervezett intézkedései erősebbek. A BiodiverCity projektben folytatjuk bizonyos intézkedések kidolgozását, mint például az éghajlatváltozáshoz adaptív gyepgazdálkodás, a vízviasszatartási lehetőségek a lakosokkal való kapcsolatteremtés érdekében. A fenntarthatóság a BiodiverCity vezérelve, Veszprém stratégiai dokumentumaival és jövőképével összhangban tervezünk.
Integráció az idő múlásával	Releváns intézkedések megtervezése rövid, közép és hosszú távon, valamint a végrehajtás során szükséges sorrend figyelembevétele	A rövid távú intézkedések (1–3 év) a meglévő infrastruktúra optimalizálására és a gyors beavatkozásokra összpontosítanak – zöldterületek – klímaadaptív gyepgazdálkodás bővítése; vadvirágos rétek beporzók élőhelyének megteremtése érdekében stb.; városi erdőtelepítés – mikroerdő-tesztek, környékbeli parkok rehabilitációja, terápiás kertek; esőkertek; városi méhészet Középtávú intézkedések (4–10 év) – nagyobb beruházások lehetségesek, a hőszigetek elkerülését célzó éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási intézkedések – és természetalapú megoldások a városi zöldterületeken, zöldfalakon/zöldtetőkön; víztározókon; közösségi programokon: komposztálás, esővízgyűjtés; lehetséges intézményi beruházások a fenntarthatósággal és az éghajlatváltozással kapcsolatos oktatás érdekében. Hosszú távú intézkedések (10+ év) városi/régiós szinten jól előkészített fejlesztések a fenntarthatóság felé, beleértve a városszintű körforgásos gazdaság bevezetését, a víz- és energiagazdálkodás teljes átalakítását, a fenntartható városi mobilitás fejlesztését, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelmét, a zöldterületek arányának növelését és a városi mikroélőhelyek létrehozását célzó projekteket.

Az integráció szempontjai	Leírás	Megjegyzés
Az érdekelt felek bevonása a végrehajtásba	Az összes érdekelt fél (horizontálisan és vertikálisan) részt vesz a tervezett intézkedések végrehajtásában.	Az 1. szakaszban leírt érdekelt felek mélyen részt vesznek az IAP tervezésében, ötleteik alkotják az IAP intézkedési listáját; a Veszprém IAP nem csak az Önkormányzat intézkedési terve, hanem a város, és bizonyos esetekben a régió dokumentuma is. A tervezett intézkedések felelősei különböző szereplők, akik végig ismerik a projektet, és eltökéltek a megvalósításban való részvétel iránt. A megvalósítási szakaszban új érdekelt felek vonódnak be az intézkedés jellegétől és az igényektől függően.

4.4 A helyi kihívások elemzése

A Zöld Átállás a BiodiverCity fő célkitűzései közé tartozik.

A nemek közötti egyenlőség kérdéseit a BiodiverCity Café egyik ülésén vitatták meg Marieke Muilwijk előadása után, az előadást és Marieke cikkét megosztották az ULG-vel. Úgy véljük, hogy az ULG-ben az összetétel, a döntéshozatal és a reprezentativitás megfelelő, a szakértelem a fontos, nem a nemek közötti egyenlőség.

Digitális: Veszprém Okos Város Stratégiája (2024-2030) jelenleg az adatgyűjtésen és -feldolgozáson, digitális platformok alkalmazásán, érzékenyítésen, a térinformatikai rendszer intelligensebbé tételén dolgozik, hogy az adatok a megfelelő csatornába juthassanak. A Pannon Egyetem nagyon erős a geo-informatikában; így egy lehetséges terület, hogy hogyan lehet a digitalizációt felhasználni egy integrált önkormányzati vízgazdálkodási (vízviszatarítási) terv kidolgozásának támogatására.

4.5 Tesztakciók

Az BiodiverCity munkacsoport 2024 májusában „A holnap újságja” gyakorlatot követően úgy döntött, hogy két, a város biodiverzitásával kapcsolatos intézkedést tesztel. A két kiválasztott téma a városi méhészet és az esőkert.

Városi méhészet

A gyakorlat világszerte egyre népszerűbb, és Veszprém városa nagyszerű lehetőségeket kínál ezen a területen. Az urbanizáció növekedésével együtt nő az igény a környezetbarát megoldásokra és a városi állatok védelmére, beleértve a városi méhészetet is. Veszprém környezeti adottságai és közösségi szelleme, valamint a zöldterületek fenntartásáért felelős közműszolgáltatók tevékenysége (klímaadaptív gyepgazdálkodás a város közparkjaiban, a helyi éghajlati viszonyokhoz igazított évelőágyások, holtfa program) ideális feltételeket teremthet a városi méhészet számára. **Vizsgáljuk meg, hogy** a városi méhészet megvalósítható-e Veszprém városhatárain belül? Vadvirágos rétjeink egyben méhlegelők is? Milyen jogi követelményeknek kell megfelelni egy méhészeti létesítmény létrehozásához?

A teszt a következő fázisokból állt:

- Előkészítő szakasz – 2025. márciusáig
- Tesztelési fázis - 2025.04.-2025.09.
- Értékelési szakasz - folyamatos, zárása 2025.10.

Létrehoztunk egy tematikus csoportot a Veszprém városi méhészet lehetőségeinek megvitatására az ULG-n belül. Az alcsoport számos lehetséges helyszínt mérlegelt a városban, beleértve a Pannon Egyetem lapos tetejét és néhány más kijelölt területet. Egy méhészt segítségével összeállítottunk egy kritériumlistát a legmegfelelőbb helyszín kiválasztásához. Terveztük, hogy teszteljük a városi méhészetet a nagy sűrűségű lakóövezetben, két családdal, a nagy gondozott zöldterület közelében, és megnézzük, milyen minőségű és mennyiségű mézet lehet termelni a tesztterületen.

A Veszprémi Közműszolgáltató Társaság a fűtőművében ajánlott fel helyszínt a tesztelésre. A megtermelt mézet először a június 22 -i Biodiverzitás Fesztiválon mutattuk be és osztottuk meg a helyiekkel, akik nagy örömmel fogadták. A „második pergetés” 68 kg mézet eredményezett, amelyet palackozás után a 2025.11.18-i IAP konferencia résztvevői, a munkacsoport tagjai és a város vezetők kaptak meg. A tesztelés szerves részét képezik a figyelemfelkeltő és oktatási programok.

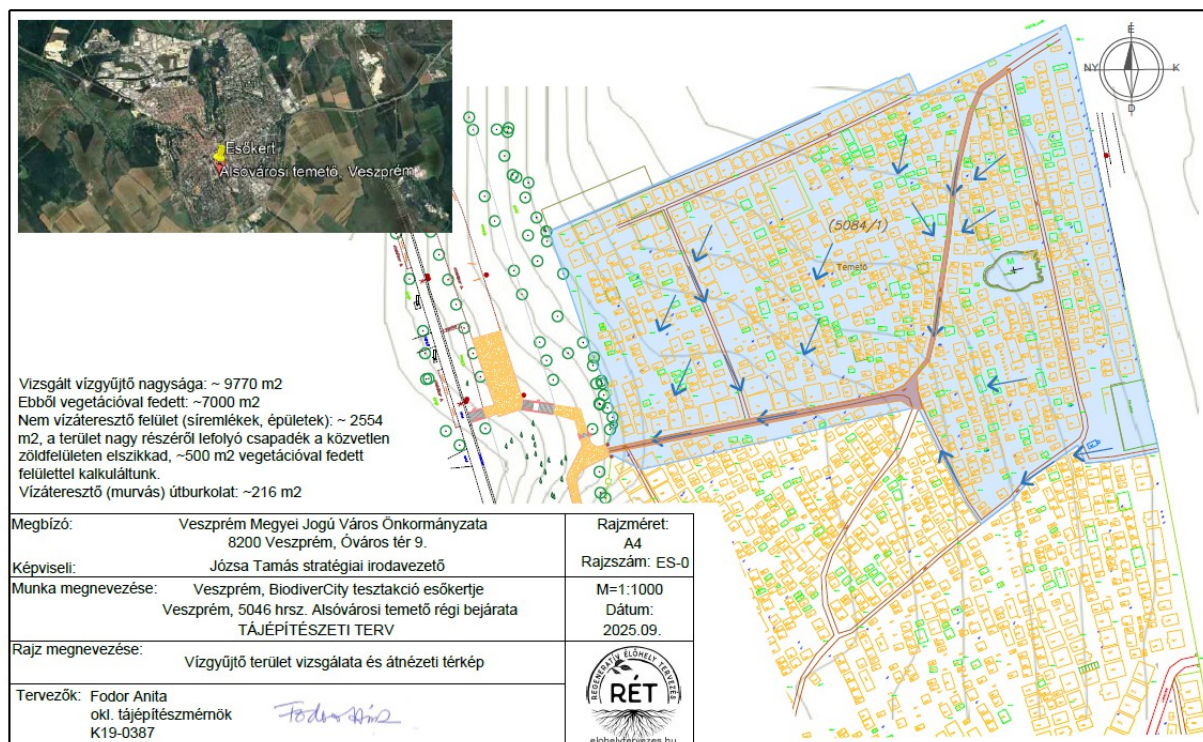
Az előkészítő és tesztelési időszak során szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy Veszprémben megvalósítható a városi méhészet, és a kijelölt zöldterületek jó életkörülményeket biztosítanak a méhek számára. A kísérleti helyszínek közül a közműszolgáltató vállalat területén és a zöld parkok közelében elhelyezett kaptárak is elegendő és jó minőségű mézet termeltek.

Esőkert

A zöldfelület-gazdálkodás egyik kulcsfontosságú eleme a víz, ezért a kék problémák az IAP-unk fókuszában is állnak. Az elmúlt években több hőhullám sújtotta a várost, a levegő páratartalma jelentősen csökkent, a zöldterületeken nagymértékű kiszáradás jelentkezett. Eközben a csapadék éves eloszlásának változása miatt kevesebb vízre számíthatunk a vegetációs időszakban. További probléma a megnövekedett csapadékként, amely megakadályozza, hogy a víz mélyen beszívárogyon a talajba, de több elfolyó víz keletkezik. Létfontosságú, hogy több vizet tartsunk vissza a talajban, ezért úgy döntöttünk, hogy kiválasztunk és tesztelünk egy természet-alapú megoldást, hogy megvizsgáljuk, hogyan tudjuk azt a városunkban megvalósítani.

A tesztelési tevékenység fő célkitűzéseit az ULG ülésein vitattuk meg, és a megvalósításhoz egy fókusz alcsoporthoz hoztuk létre. Úgy döntöttünk, hogy egy esőkert megvalósítását egy nyilvános helyen teszteljük, ahol mérni tudjuk a vízviesszatartás hatásait, és ahol könnyen terjeszthetjük az eredményeket a lakosok számára. Az ULG tagjainak helyi tudására támaszkodva egy terület alkalmasnak tűnt a megvalósításra, de a helyszín alaposabb vizsgálata arra a következtetésre jutott, hogy több okból sem lesz alkalmas.

Az első próbálkozás tapasztalatait figyelembe véve a tematikus csoport összeállított egy listát a lehetséges megvalósítási területekről, amelyeket egy térképen jelöltek meg és egy értékelőlapon is feltüntettek. A 13 javasolt megvalósítási helyszínt húsz kiválasztási kritérium segítségével 9-re csökkentették, és júniusban egy teszthelyszínt választottak ki. Fodor Anita, tájépítész és az ULG tagja szeptemberben elkészítette a helyszín részletes műszaki terveit, az esőkert megvalósítása novemberben megtörtént, működése megkezdődött, de eredményei csak később lesznek láthatóak.

5. Akcióterv részletei

1. akció: Az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó gyepterületek bővítése

Egy fél-természetes városi zöldterület jobban ellenáll a külső hatásoknak, sokkal több állat számára biztosít élőhelyet és táplálékforrást, valamint kiválóan alkalmas méhészkedésre is. Egy vadvirágos városi zöldterület természetes jellegű, és lehetővé teszi, hogy a természet közelebb kerüljön a városlakókhoz. Sokkal kevesebb karbantartást igényel, mint egy intenzíven kezelt gyepterület. Veszprém proaktívan kezeli az éghajlatváltozás kihívásait, és a fenntartható gyepterületgazdálkodás kulcsszerepet játszik zöldfelületi stratégiájában. Az Éghajlatadaptív gyepterületgazdálkodás és a Vadvirágos Veszprém Program részeként a nyírás gyakorisága is változott. A mintavételi területeken 2016 és 2019 között összesen 91 növényfajt találtak, az első évben 74 új fajt, ami a biodiverzitás és az évelő fajok arányának növekedését jelzi. Ennek a megközelítésnek számos jelentős előnye van. A gyepek jobban alkalmazkodnak a városi klímához, csökkentik a felszíni hőmérsékletet, és több vizet tartanak vissza, hatékonyan mérsékelve a városi hősziget-hatást, különösen a forró nyarak idején. A biodiverzitás növelése mellett jelentős fenntartási költségmegtakarítást is elérnek, például 62%-os megtakarítást a kerékpárút menti zöldövezetben. A „Hosszú Asztal Piknik + Biodiverzitás Fesztivál (2025)” és egyéb kommunikációs tevékenységek növelik a lakosság környezettudatosságát, elősegítve a program társadalmi elfogadottságát és a városi környezetért való kollektív felelősségvállalást. Veszprém számos hazai és nemzetközi díjat kapott ezekért az erőfeszítésekért, beleértve az Entente Florale Europe arany minősítését, vagy az URBACT GP minősítést 2024-ben. Ez a tudatos, ökológiára épülő gyepterületgazdálkodás példaértékű a városi ellenálló képesség növelésében, hozzájárulva egy élhetőbb és fenntarthatóbb jövőhöz.

Jövő: a folyamat nagyobb társadalmi elfogadottságán való munka és – a köztereken található klímaadaptívan kezelt területek bővítése mellett – a magánkertek bevonása a fenntarthatóbb és vadvirágokban gazdagabb területekre irányuló új gondolkodásmódba a következő 3-5 évben tervben van.

Ezen területek élőhely- és egészségvédelmi szerepe csak akkor tud igazán megnyilvánulni, ha képesek koherens módon fenntartható és ellenálló rendszerekké válni, ezért szorgalmazzuk a vadvirágos gyepek jó gyakorlatának kiterjesztését Veszprém nagy, jellemzően periférikus területeire, valamint a magánkertekre.

Akciókoordinátor

Városi Közütemi Szolgáltató Zrt.

Helyi stratégiák összekapcsolása

Zöld felületi stratégia

([https://veszprem.hu/wp-content/uploads/2023/08/Zoldfeluleti Strategia II resz Strategia.pdf](https://veszprem.hu/wp-content/uploads/2023/08/Zoldfeluleti_Strategia_II_resz_Strategia.pdf))

Fenntartható városfejlesztési stratégia

([https://veszprem.hu/wp-content/uploads/2023/08/VMJV Fenntarthato varosfejlesztési strat 2021-2027.pdf](https://veszprem.hu/wp-content/uploads/2023/08/VMJV_Fenntarthato_varosfejlesztési_strat_2021-2027.pdf))

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Klímaadaptív gyepgazdálkodásba bevont területek bővítése a közterületeken	2026-2030 minden ősszel 2 hónap	m ² újonnan beépített terület évente	1 személy, aki ismeri a városi kezelt területeket, 2 szakember, aki menedzsmenttel foglalkozik (időszakos területlátogatások, ütemezés és a fűnyírás ütemtervének meghatározása).
II.	Nyilvános tájékoztató kampány	2026-2031 folyamatos	táblák, információs anyagok mennyisége	kommunikációs költség 1000 EUR/évtől HR: tervezők, szakemberek
III.	Veszprém vetőmagkeverék létrehozása	2027-2029 (előkészítés tavasszal, maggyűjtés nyár végén)	begyűjtött mennyiség és fajlista	HR: 1 kertész, 1 asszisztens
IV.	Bioblitz Party: szervezése a már működő városi mintaterületeken	2027 tavasza	városterkép fajlistákkal	kommunikációs költségek 4 000 EUR-tól 2-3 szakképzett vezető + 1 szakképzett vezető telephelyenként
V.	A kertvárosi lakosok vadvirágültetésének segítése és kísérése.	2027-2030 tavasz	m ² magán vadvirágoskertet hoztak létre	2-3 szakmai idegenvezető

A program teljes időzítése: 2026-2030 éves tervezéssel

Összességében szükséges erőforrások:

Finanszírozás: Minden mérföldkövet önkormányzati forrásból, esetleg pályázati források bevonásával kell megvalósítani. A kiterjedt területek karbantartása alacsonyabb költséggel, kevesebb fűnyírással és munkaórával valósítható meg, mint jelenleg, és a későbbi szakaszokra tervezett lakossági bevonás esetén, mivel a program a lakosság magánkertjeit célozza meg, a karbantartás nem ró anyagi terhet az önkormányzatra.

Működés: 1 városi területek ismeretében jártas személy, 3-4 további szakember

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Nincsenek olyan területek, amelyeket be lehetne vonni.	alacsony	sikertelenné teszi	előzetes értékelés
II.	A tájékoztatás, az oktatás nem elég világos, vagy nem éri el a célt	közepes	folytatása és kiterjesztése a magánkertekre bizonytalanná válik	professzionális tartalomgyártás
III.	Hiányzó technológia a megfelelő vetőmagkeverék előállításához	magas	sikertelenné teszi	„jó gyakorlat” átvétele megfelelő forrásokból
IV.	A külvárosi területeken élő lakosok nem vesznek részt megfelelő arányban a BioBlitz programban.	magas	kevesebb sikerhez vezet, mint amire számítottak	A megfelelően pozícionált kommunikáció megszólíthatja a célközönséget
V.	A magánkert-tulajdonosok elégedetlensége a türelmetlenség miatt	magas	bizonytalanná teszi a hatékonyságot	megfelelő oktatás az érintettek és a teljes lakosság körében

2. akció: Városi méhészet Veszprémben

A beporzók létfontosságú szerepet játszanak számos növényfaj szaporodásában, ami kritikus fontosságú a városi zöldterületek sokféleségének és egészségének megőrzése szempontjából. Az URBACT IV BiodiverCity program keretében kísérleti projektet indítottunk a városi méhészetrel kapcsolatban. A tesztelés eredményeire támaszkodva úgy döntöttünk, hogy folytatjuk a városi méhészetet, és a város hosszú távú projektjévé tesszük. A projekt hosszú távú célja a városi biodiverzitás gazdagítása azáltal, hogy helyet adunk a kis beporzóknak a város egész területén, valamint a helyben termelt méz fogyasztásának előmozdítása és növelése.

Akciókoordinátor

Veszprém város Önkormányzata / Zöld Iroda (létrehozás alatt)

Helyi stratégiák összekapcsolása

A városi zöldfelületek fajdiverzitásának biztosítása beporzó méhek városi környezetbe történő telepítésével, Veszprém Zöldfelületi Stratégiája.

Megvalósítási lépések

	Mérőföldkö	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	A tesztelési művelet értékelése.	2025 dec – 2026 jan	dokumentáció	HR: 2-3 szakértő (1000 EUR)
II.	Működési modell kidolgozása	2026. márc	működési modell	1 szakértő (400 EUR)
III.	Méhész szerződéskötése	2026. május /évente	szerződéses dokumentum	2 000 euró/év HR: 2 méhészt
IV.	Oktatási kampány.	évente tavasszal	elért emberek száma	500 euró/év HR: 1 szakértő
V.	Monitoring, újratervezés, új területek bevonása az igények és lehetőségek alapján	2025-2031 évente, novemberben	az évek eredményei (termelt méz kg-ban) telephelyek száma	HR: szakértő (300 EUR/év)

A program teljes időtartama: 2025 - folyamatos

Összességében szükséges erőforrások:

1 400 EUR kezdő + 2 800 EUR/év

Oktatási kampány esetén – 500 EUR/év

Finanszírozás: Az önkormányzat megvásárolja és felhasználja a megtermelt mézet, ez biztosítja a program folyamatosságát és előrehaladását.

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Nincs biztosított hely a kaptárak számára.	alacsony	közepes	hosszú távú megállapodás Veszprém város önkormányzatával
II.	Nyilvános ellenállás.	közepes	magas	oktatási kampány
III.	Érdektelenség a város mézének fogyasztása iránt.	alacsony	alacsony	kóstoló és oktató kampány

3. akció: Város az erdőben – erdő a városban

A város természetföldrajzi adottságai ideális alapot biztosítanak a városi erdők tudatos fejlesztéséhez és a klímatudatos várostervezés megvalósításához. A Városi Erdők projekt lehetőséget ad Veszprémnek arra, hogy a nemzetközi legjobb gyakorlatok alapján fejlessze helyi stratégiáit, zöld infrastruktúráját és a városi természettel való közösségi kapcsolatait. A projektben való részvétel stratégiai fontosságú a város hosszú távú zöld céljainak elérése szempontjából. Veszprém „arborétumváros” koncepciója, amely a városi zöldterületek, a fás szárú növények és az élőhelyek sokféleségének integrált városfejlesztési eszközként való felhasználását célozza, új lendületet vehet az URBACT projektben.

A projekt részeként Veszprém egy digitális fanyilvántartó és -megfigyelő rendszer bevezetését célozza, amely segít nyomon követni a fák életciklusát, optimalizálni a karbantartást és megtervezni az ültetési programokat. Ezzel egyidejűleg a város egy zöld közterület-gazdálkodási protokoll kidolgozását is tervezi. A város fő célja a lakosság, a helyi civil szervezetek, iskolák és vállalkozások aktív bevonása a zöld projektek tervezésébe és megvalósításába. Ez közösségi faültetési programok, „Fogadj örökbe egy fát” mozgalom és a zöldterületek karbantartásában való önkéntes részvétel révén érhető el. Veszprém célja a városi hősziget-hatás csökkentése, a levegőminőség javítása és az árnyékolás növelése a sűrűn beépített belvárosi területeken. Ez az úgynevezett városi klímareziliencia kulcsfontosságú területe, amelyet új városi mikroerdők, zöldfolyosók és multifunkcionális zöld közterületek létrehozásával kívánnak elérni. A cél a városi tájkép erősítése a fenntarthatóságra és a természetközelségre összpontosítva.

Akciókoordinátor

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata partnerségben az önkormányzati tulajdonú városüzemeltetési és városfejlesztési vállalatokkal, a Pannon Egyetemmel és az érdekelt civil szervezetekkel.

Helyi stratégiák összekapcsolása

1. Veszprém Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Időkeret: 2014–2020, de frissített változata a 2021–2027-es EU-ciklushoz is kapcsolódik.

2. Veszprém Zöld Város Program

3. Veszprém város klímastratégiája és Veszprém megye klímastratégiája

(link: https://vpvarmegye.hu/images/joomlatools-files/docman-files/hivatal/palyazatok/klimastrategia_vm.pdf)

4. Veszprém Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

5. Veszprém 2030 városfejlesztési koncepció – fókuszban a kulturális és környezeti fenntarthatóság.

6. Helyi Esélyegyenlőségi Program, Gyermek- és Ifjúsági Koncepció – közösségi részvétel, egészségtudatosság.

7. Zöld Felület Stratégia (2025): a városi biodiverzitás fenntartását szolgáló tevékenységek keretében további mikroerdők és erdőkertek létrehozását részesíti előnyben.

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Helyi zöld infrastruktúra fejlesztési terv létrehozása	2026 május-október	Városszintű fejlesztési terv	20–30 000 EUR
II.	Városi Erdő Adatplatform fejlesztése és bevezetése	2026. nov. – 2027. október adat- karbantartás - folyamatos	fák száma az Adatplatformon	30 – 50 000 EUR
II.	Közösségi zöldprogramok ösztönzése	2026. június - folyamatos	Résztvevők száma	1 000 EUR /év
IV.	Városi erdészeti kísérleti projektek	2027 - 2031	erdőfoltok száma	10 000 EUR/év
V.	A városi fák, sövények és cserjék gondozásának felülvizsgálata és javítása	2028-tól febr – ápr évente	a karbantartott területek mennyisége (m ²)	2 000 EUR /év
VI.	A „holtfa” program bővítése	2026 – amikor lehetséges	a városban elpusztult, helyben hagyott fák száma	600 EUR/törzs
VII.	A cserjeszint megerősítése	2026 - folyamatos	megújult cserjeszintek száma	1 000 – 10 000 EUR/park

A program teljes időzítése: 2026-ban kezdődik, néhány elemmel

Összességében szükséges erőforrások

Finanszírozás: 50 000 – 80 000 EUR beruházás és 15 000 – 30 000 EUR/év

Működés: a Helyi Zöld Infrastruktúra Fejlesztési Terv és az Adatplatform szakértői költségei; emberi erőforrások a koordinációhoz és az adatkarbantartáshoz

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Szervezeti és intézményi kihívások	alacsony	magas	Stratégiai partnerségépítés: belső és külső partnerekkel (erdészet, civil szervezetek, egyetem)
II.	Helyszínspecifikus környezeti kihívások	közepes	alacsony	Tudásmegosztás és képzés: URBACT workshopok, társadalmi figyelemfelhívás
III.	Társadalmi és közösségi akadályok	közepes	közepes	Tudásmegosztás és képzés, kísérleti projektek
IV.	Pénzügyi korlátok	közepes	magas	A fellépés később is elkezdődhet, igazodva az önkormányzati költségvetésekből, az intézményi költségvetésekből és projektekből származó forrásokhoz.

4. akció: Közösségi komposztálás Veszprémben

A városokban a fenntarthatóság iránti növekvő igény és a környezettudatosság terjedése egyre inkább előtérbe helyezi a közösségi komposztálást, mint a hulladékgazdálkodás és a környezetvédelem kulcsfontosságú eszközét. Ez a gyakorlat nemcsak a szerves hulladék kezelésének hatékony módja, hanem számos pozitív társadalmi és környezeti hatással is bír. A zöldhulladék helyszíni kezelése közvetett pozitív hatással van a biológiai sokféleségre. A keletkező humuszanyagok javítják a talaj szerkezetét, ezáltal védik a talajt az eróziótól, javítják víz- és hőháztartását. Növeli a talajlakó élőlények aktivitását és erősíti a növények immunrendszerét.

Akciókoordinátor

Veszprém Önkormányzata

Helyi stratégiák összekapcsolása

Energiastratégia 2010–2025 Otthoni komposztálás, komposztálótelep, kampány a zöldhulladék komposztálásáért

Környezetvédelmi Program 2026 Zöldhulladék komposzt + komposzt beépítése, népszerűsítése közterületeken és a lakosság körében

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Jó gyakorlatok tanulmányozása	2026 – folyamatos	tanulmányutak száma terv: 3	650 EUR/tanulmányi látogatás
II.	Közreműködő közösségek keresése	2026. szeptember	a lehetséges közreműködők listája	koordinátor
III.	Helyszín kiválasztása és egyeztetés a felügyeleti hatóságokkal	2027	engedélyek száma terv: 10 helyszín	500 EUR/komposztáló
IV.	Kerti közösségek oktatása	2027 tavasz – évente kétszer folyamatosan	képzett résztvevő	1 500 EUR /év
V.	Komposztálók telepítése	2027 – 2029 3-4/év	telepített komposztálók száma	1 000 EUR/komposztáló
VI.	Figyelemfelkeltő kampány, sajtótájékoztató	2027. március – folyamatban terv: 3	sajtótájékoztatók száma elért közösségek száma	1 500 EUR/kampány

A program teljes időtartama : 2026 tavaszán kezdődik – folyamatosan zajlik

Összességében szükséges erőforrások:

1 000 - 3 000 EUR induló költség , + 500 – 1 500 EUR/komposztáló, + 1 500 EUR/kampány

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Nyilvános ellenállás	alacsony	közepes	tájékoztató kampány
II.	Nem rendeltetésszerű használat	közepes	alacsony	oktatási kampány
III.	Vandalizmus	közepes	közepes	civil tudatosság

5a. akció: Esőkertek létrehozása

A klímaváltozás miatt Veszprém városában egyre gyakoribbak az intenzív esőzések, amelyek többek között önkormányzati fenntartású esőkertek létrehozását teszik szükségessé a kezelésük érdekében. Ezek a létesítmények természetes módon csökkentik a felszíni lefolyás intenzitását, mérséklék az árvízveszélyt, megakadályozzák az eróziót, összegyűjtik és szűrik a csapadékvizet, javítják a városi mikroklímát, mérséklék a nyári hőhullámokat és növelik a biodiverzitást. Az önkormányzat számára költségcsökkentő tényező, hogy csökken a meglévő csapadékvíz-elvezető infrastruktúra terhelése; az új létesítmények kisebb kapacitásúak és olcsóbbak lehetnek, ha figyelembe vesszük a vízgyűjtő vízmegtartását. A városlakók esztétikusabb, élhetőbb környezetet kapnak, ahol javul a levegőminőség és növekszik a rekreációs területek száma. A projekten belül prioritást élveznek a lakóövezetek, az oktatási intézmények körüli területek és a forgalmas közterek. Közösségi oktatási kampány indul a lakosság bevonása, a helyi klímatudatosság növelése és a további egyéni kezdeményezések ösztönzése érdekében.

Akciókoordinátor

Veszprém Városfejlesztési és Innovációs Kft.; Fenntartó: Veszprémi Közüzeti Szolgáltató Zrt. (VKSz)

Helyi stratégiák összekapcsolása

Gazdasági Program 2025–2030 – Vízmegtakarítás és esőkertek

A Város középtávú gazdasági programja konkrétan tartalmazza az esőkertek telepítését a zöld infrastruktúra részeként a belvárosban és a társasházi zöldterületeken.

Kapcsolódó fejezet: „A víz körforgásának támogatása – esőkertek létrehozása közparkokban és társasházi zöldterületeken”

Zöldterület-stratégia 2025

Ez a dokumentum részletezi a városi ellenálló képesség és a biológiai sokféleség erősítését szolgáló eszközöket, beleértve az új zöld infrastruktúra-fejlesztéseket, például az esőkerteket.

Kapcsolódó fejezet: „Zöld infrastruktúra fejlesztése – klímaadaptív megoldások”

Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP)

A SECAP – az Integrált Városfejlesztési Stratégia részeként – az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodóképesség megerősítését célozza, amely magában foglalhatja az esőkerteket is.

Kapcsolódó fejezet: „Klímaadaptáció – vízgazdálkodási beavatkozások és zöld infrastruktúra”

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Lehetséges helyszínek feltérképezése	2026. november	kiválasztott helyszínek száma (db), vízgyűjtő kapacitás (m ³)	32 munkaóra ~1 800 EUR
II.	Tervezés	2027 jan-febr	Jóváhagyott tervek száma (db)	2 emberhét, ~2 100 EUR

III.	Előkészítő munka	2027 március	előkészített terület mérete (m ²)	1 250 EUR/darab
IV.	Építés	2027 május	megvalósított esőkertek száma (db)	1 250 EUR/darab
V.	Kezelési kézikönyv összeállítása	2027	1 db dokumentum	2000 EUR

A program teljes időtartama: 6 hónap/esőkert

Teljes szükséges erőforrás: 2 000 EUR + 5 000 EUR /db

Finanszírozás: Javasolt bevonni a létrehozáshoz szükséges képviseleti keretet vagy az önkormányzati városfejlesztési keretet. Esetleg egy TOP-os pályázat.

A karbantartás az önkormányzat VKSZ szerződésében szerepel.

Üzemeltetés: Közműszolgáltató Vállalat

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Nincs minden szempontból megfelelő helyszín	közepes-alacsony	jelentős	Kiterjedt szakértői bevonás, alapos helyszíni elemzés (pl. közművek)
II.	Növények kipusztulása, helytelen növényválasztás	alacsony	alacsony	Szakértő felvétele, aki ismeri a helyi éghajlati és talajviszonyokat. Időszakos ellenőrzések és megfelelő gondozási ütemterv elkészítése. Növényvédelmi ismeretek terjesztése.
III.	Karbantartási munka hiánya vagy nem megfelelő teljesítmény	közepes	alacsony	Rendszeres karbantartási ütemterv készítése, karbantartási feladatok kijelölt felelősökre delegálása, a lakosság folyamatos bevonása, nyilvános visszajelzési rendszer és figyelemfelkeltő kampányok.

5b. akció: Vízvisszatartási lehetőségek feltárása Veszprémben a városi zöldterületek esővízzel történő öntözésére

Veszprém önkormányzata akciót indít a városi vízvisszatartási lehetőségek feltérképezésére a csapadékvíz-elvezető infrastruktúra terhelésének csökkentése, a lehullott, lehetőleg tiszta csapadékvíz minél nagyobb mértékű beszivárgása, valamint a visszatartott csapadékvíz felhasználása érdekében a zöldterületek fenntartható öntözésére. A hatékonyabb vízgazdálkodás csökkentheti a vízkárok valószínűségét és a helyi vízhiány kockázatát, valamint növelheti a beszivárgó víz arányát, ami pozitívan befolyásolja a város ivóvízkészletének utánpótlását, valamint javítja a városi mikroklímát és csökkenti a hőszigetek hatásait. Mindezek a hatások hozzájárulnak ahhoz, hogy a város ellenállóbb legyen a klímaváltozás negatív hatásaival szemben. A csapvíz-felhasználás csökkentésével csökkennek a zöldterületek öntözési költségei, így hosszú távon jelentős megtakarítást érnek el. Javul a város klímaadaptációs teljesítménye, ami segítheti a további uniós és nemzeti pályázatokon való sikeres részvételt, valamint növelheti Veszprém presztízsét a fenntarthatóság területén. A zöldterületek jobb állapota közvetlenül növeli a városlakók komfortérzetét, csökkenti a nyári meleget és javítja a levegő minőségét. A lakosság klímatudatossága növekszik, ami további környezettudatos, fenntartható életmódbeli szokások kialakulásához vezethet közösségi szinten. A projekt során létrejövő új csapadékvíz-tisztító infrastruktúra hosszú távon élhetőbbé és zöldebbé teszi a városi környezetet.

Akciókoordinátor

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzat (Városüzemeltetés, Városfejlesztés), Zöld Iroda
(kialakítás alatt)

Helyi stratégiák összekapcsolása

Veszprém Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (2021–2027)

Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP)

Veszprém Megyei Jogú Város Okos Város Stratégiája (2024)

Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program

Veszprém Város Zöldterület-stratégiája (2025)

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	A vízelvezetési viszonyok térinformatikai felmérése. Helymeghatározás.	2027 április - május	potenciális vízvisszatartó helyek száma (db)	2 emberhónap (8 000 EUR)
II.	Műszaki javaslat.	2027. június-augusztus	Műszaki javaslattal támogatott helyszínek száma (db)	3 emberhónap (18 000 EUR)

A program teljes időtartama : 5 hónap

Összes szükséges erőforrás: 5 szakértői munkahónap

Költség: 25 000 – 30 000 EUR

Finanszírozás: Javasolt bevonni a létrehozáshoz szükséges képviselői keretet vagy az önkormányzati városfejlesztési keretet. Esetleg egy TOP-os pályázat.

A karbantartás az önkormányzat VKSZ szerződésében szerepel.

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Erőforrások hiánya.	közepesen magas	jelentős	Előzetes, részletes költségvetés-tervezés, megfelelő tartalékok elkülönítése, folyamatos monitoring és kockázatelemzés a megvalósítás során.
II.	Nem megfelelő helyszínválasztás.	alacsony-közepes	közepes	Alapos előzetes helyszíni ellenőrzések, szakértők bevonásával a tervezési fázisban, pilot projektek alkalmazásával a potenciális hibák korai azonosítása érdekében.
III.	Állapotromlás, karbantartási nehézségek.	közepes-alacsony	alacsony	Rendszeres karbantartási ütemterv kidolgozása, karbantartási költségek előzetes kiszámítása, lakossági tájékoztatás és bevonása a karbantartási feladatokba (pl. önkéntes közösségi programok).

6. akció: Integrált települési vízgazdálkodási terv készítése

Az Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv a város közigazgatási területének alapvető vízgazdálkodási dokumentumaként kezelhető dokumentáció, amely egy meghatározott tematikát követve feltárja a vízgazdálkodás egyes területei és a területfejlesztési koncepciók problémáit és összefüggéseit a város közigazgatási területén. A terv figyelembe veszi a település közigazgatási területén található vízfolyásokat, tavakat, víztározókat, áttekinti a csapadékvíz-elvezető infrastruktúrát, a vízfolyások részvízgyűjtő területeit, árkokat, védőműveket, kutakat, hidrogeológiai védőterületeket, a közműellátási és szennyvízelvezető rendszerek jellemzőit és felszereltségét, az ipari és mezőgazdasági vízhasználatokat, a vízminőségi problémák összességét, ezek egymáshoz való viszonyát, a szomszédos településekkel való vízgazdálkodási kapcsolatot, az egyes fejlesztési tervekkel és koncepciókkal való közös pontokat stb. Az Integrált Városi Vízgazdálkodási Terv elkészítésének alapvető célja, hogy a döntéshozók átfogó képet kapjanak a város mindennapi életét befolyásoló vízgazdálkodási problémákról és az e problémák által generált egyéb kérdésekről (pl. területhasználati korlátozások, kapacitásproblémák, a város felszíni és felszín alatti vízének minőségét befolyásoló körülmények, villámárvizeknek és erózióknak kitett területek, ökológiai területrendezés, vízviasszatartás, fokozott beszivárgás), amelyek befolyásolhatják a város egyes területeinek fejlődését. Az anyag felsorolja a legjelentősebb vízgazdálkodási problémákat, amelyek megoldására pénzügyi források és pályázatok igényelhetők. Ezen problémák kezelését tervszinten kell előkészíteni, és minden esetben össze kell hangolni más területfejlesztési elképzelésekkel. Fontos hangsúlyozni, hogy az Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv által azonosított problémákat az egyre szélsőségesebb időjárási viszonyokhoz való alkalmazkodás jegyében kell megoldani. Az Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv egyik célja mindenképpen a vízgazdálkodás szempontjából kiegyensúlyozott, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenálló, valamint a tervben vázolt problémák megfelelő kezelésével a klímaváltozás hatásaival szemben ellenálló, hosszú távon élhető városi környezet megteremtése kell, hogy legyen.

Akciókoordinátor

Veszprém Város Önkormányzata (Stratégiai Iroda)

Helyi stratégiák összekapcsolása

Városi vízviasszatartás, zöldfelületi stratégia

Megvalósítási lépések

	Mérőföldkö	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Döntés a Városi Vízgazdálkodási Terv elkészítéséről.	2025 december	Közyűlési határozat a beszerzésről	-
II.	TOP kérelmet nyújtson be előkészítésre	2026 Január-február	Pályázati dokumentáció, támogatási szerződés	10 000 EUR
III.	Közbeszerzési eljárás kiírása és lebonyolítása	2026 Ápr.-szept.	Kiválasztott tervező szakember	2 500 EUR/darab
IV.	Dokumentáció elkészítése	2026. október–2027. március	Elkészült dokumentációs tervezet	175 000 EUR/darab

A program teljes időtartama : 15 hónap

Teljes szükséges erőforrás: 200 000 EUR

Finanszírozás: TOP pályázat

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Szűk költségvetés	magas	magas	jól elkészített dokumentáció

7. akció: Terápiás kertek Veszprémben

A terápiás kertek a városi zöldfelületek egy speciális formáját képviselik, melyeknek célja a növények és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek terápiás eszközként való felhasználása a pozitív, természetalapú pszichológiai beavatkozásokhoz. Ezek a nyugtató, önbizalom-építő, fizikailag és mentálisan stimuláló tevékenységek elősegítik az egyének és bizonyos speciális csoportok (idősek, veszélyeztetett családokban élők, mentális betegségben szenvedők) társadalmi integrációját, oktatását, pszichológiai és fizikai fejlődését. Elősegítik az elfogadást és a befogadást, erősítik a közösségi hovatartozást, és sikeres eszközök lehetnek a városi szintű társadalmi fenntarthatóság kezelésében való elkötelezettség növelésére. Veszprém fokozottan alkalmas az ilyen projektek megvalósítására, különösen az Európa Kulturális Fővárosa (EKF) 2023 közösségfejlesztési programjai óta, amikor erős partnerségi hálózat és jó együttműködés alakult ki a meglévő intézmények és a városi civil szervezetek között. Ez a projekt hosszú távon erősítheti a veszprémi közösségek kohézióját és életminőségét.

Meghívott intézmények:

1. A város **Gondozási Központja** idősekkel és gondozásra szorulókkal foglalkozik. A terápiás kert demenciacsökkentő tevékenységeket, gyógyító-támogató környezetet, közösségi programokat, valamint egyéni és csoportos terápiák helyszínét biztosíthatja számukra.
2. A **Máltai Szeretetszolgálat** tapasztalattal rendelkezik szociális programok megvalósításában és fenntartásában, például hajléktalan és rászoruló családok számára, szakmai támogatást nyújtanak és elősegítik az önkéntesek bevonását.
3. A helyi **Családtámogató és Gyermejkölési Központ** bevonása lehetővé teszi, hogy a terápiás kertek elérhetővé váljanak a rászoruló családok számára, a programkínálat bővüljön gyermekprogramokkal és oktatási tevékenységekkel, valamint a tevékenységek a közösség szélesebb rétegeit érik el.
4. Göllesz Viktor **Fogyatékkal Élők Napközi Otthona**.

Akciókoordinátor

Koordinátor: Veszprém Fejlesztési és Innovációs Kft. a fent leírt intézményekkel partnerségben és az Önkormányzat aktív támogatásával

Helyi stratégiák összekapcsolása

1. Integrált Városfejlesztési Stratégia (ITS) (eredeti időszak 2014–2020, de frissített változata a 2021–2027-es EU ciklushoz is kapcsolódik).
2. A Veszprém Zöld Város Program projekt, amelynek célja a városi zöldfelületek és közterek megújítása, kiemelt beruházásként kezelve.
3. Klímastratégiák (pl. Veszprém megye klímastratégiája / Veszprém megye SECAP) - fő célok: alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz, energiahatékonyság, fenntartható erőforrás-felhasználás
4. A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP_2025) részletesen kidolgozza a veszélyeztetett csoportok helyzetének javítását célzó összes programot.

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Helyszínválasztás a részt vevő intézmények saját területén vagy annak közelében, könnyen megközelíthető helyen.	2028 jan-febr	a helyszínek száma és elhelyezkedése	1 szakértő (egy helyi akciócsoport segítségével) 800 euró
II.	A terápiás kert kialakítása: talajelőkészítés, növények kiválasztása, a kert telepítésének szakmai felügyelete	2028 március -aug.	a kifejlesztett terápiás kertek száma	15 000 EUR/kert
III.	Képzés: Kertészeti terápiás ismeretek oktatása a programban résztvevőknek, módszertani kézikönyv/útmutató elkészítése.	2028. szeptember	részt vevő gondozók száma résztvevők száma 1 útmutató elkészítve	800 EUR/kert
IV.	Működés. Terápiás programok lebonyolítása (speciális programok idősek, családok, aktív emberek, gyermekek számára).	2028 október folyamatos	programok száma évente résztvevők száma	1 000 EUR/kert/év
V.	Az érintettek egészségi és mentális állapotának monitorozása pszichológusok bevonásával (évente 1 vizsgálat egy kidolgozásra kerülő módszertani kézikönyv alapján).			2 000 euró

A program teljes időzítése : rövid és középtávú; indulás 2026-ban, 5 terápiás kert kialakítása az intézményben/közelében 2027 végéig; folyamatos működés ezt követően

Teljes szükséges erőforrás: tervezési és fejlesztési beruházási költség: 17 000 EUR/kert; üzemeltetés: 1000 EUR/kert/év

Finanszírozás: A TOP+ „Veszprém felemel” projekt elemei alapján, melynek célja a helyi humán szolgáltatások fejlesztése

Működés : 2 gondozó, 1 terápiás kertész – képzés és felügyelet biztosítása Létrehozott terápiás kertek (5 db), Képzésen részt vevő személyek száma, Tevékenységekben részt vevő személyek száma.

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Projektfinanszírozás bizonytalansága	közepes	külső finanszírozás hiánya vagy késedelmé a megvalósítás megkezdése késhet alábecsült költségvetés	Megvalósíthatósági tanulmány készítése (műszaki, pénzügyi, jogi szempontok) 3+ évre szóló finanszírozási terv készítése
II.	Infrastruktúra- és övezeti kockázatok	közepes	Megfelelő helyszín hiánya Talajminőségi problémák Zaj- vagy légszennyezés által érintett terület: Nyugodt, terápiás környezet megteremtése csak bizonyos térbeli feltételek mellett lehetséges.	több lehetséges helyszín gondos kiválasztása az összes érintett intézmény együttműködésével, tájépítész bevonásával
III.	Társadalmi és működési kockázatok	alacsony	Nehézségek a célcsoportok bevonásában A karbantartási és üzemeltetési felelősségek egyértelműségének hiánya A lakosság ellenállása	tervezési kommunikáció
IV.	Foglalkozási és működési kockázatok	alacsony	Terápiás szakértelem hiánya Kertészeti ismeretek hiánya Nem megfelelő fajválasztás	
V.	Jogi és adminisztratív kockázatok	közepes	Engedélyezési nehézségek Személyes adatok kezelése Szabályozási hiányosságok: Ha nincs helyi szabályozási keret a zöldfelületi funkciók védelmére, az hosszú távon veszélyezteti a kert fennmaradását.	

8. akció: Veszprémi Lakossági Zöld Központ

A klímaváltozás, az urbanizáció és a biológiai sokféleség csökkenése olyan kihívások, amelyek sürgős helyi szintű válaszokat igényelnek. Veszprém város lakóövezeteiben jelentős számú magántulajdonban lévő zöldterület található, amelyek összehangolt és tudatos kezeléssel fontos ökológiai hálózattá válhatnak. Ezen cselekvési terv célja az oktatás és a közösségi támogatás erősítése, hogy a lakosság aktív szereplővé válhasson a biológiai sokféleség növelésében.

A fő célkitűzés egy Veszprémi Lakosok Zöld Központjának létrehozása, amely professzionális, szemléletformáló és közösségépítő funkciót lát el, és támogatja a lakosokat a biodiverzitás-barát kertészeti megoldások alkalmazásában (őshonos fajok telepítése, esőkertek, szárazkertek, vízviasszatartás, természetes élőhelyek kialakítása).

Fő elemek:

- Közoktatási programok: rendszeres előadások, workshopok és helyszíni konzultációk szervezése a kertgondozásról, a komposztálásról, a vízmegtartásról és a beporzóbarát növényekről.
- Bemutató kert létrehozása a Zöld Központban: egy modell esőkert és szárazkert létrehozása, amely bemutatja a jó gyakorlatokat.
- Ingyenes növény- és magcsere-kampányok: olyan ültetési program ösztönzése, amely előnyben részesíti a helyi, őshonos fajokat.
- Lakóépületek tanácsadása és helyszíni látogatások: kertbarát diagnózis és fejlesztési javaslatok készítése kerttulajdonosok számára.
- Közösségi platform létrehozása: egy online felület, ahol a lakosok megoszthatják tapasztalataikat, kérdéseket tehetnek fel, és eseményeket szervezhetnek.
- Eszközbérlési rendszer: komposztládák, vízgyűjtő tartályok és talajlazító eszközök rendelkezésre bocsátása.

A program növeli a lakóövezetek biodiverzitását, javítja a mikroklímát, csökkenti az öntözési igényt, és növeli a lakosság környezettudatosságát. A városi ökoszisztéma ellenállóbbá válik a szélsőséges időjárási eseményekkel szemben, Veszprém pedig élhetőbb várossá válik.

Akciókoordinátor

Veszprémi Városfejlesztési és Innovációs Zrt. (VVI)

Helyi stratégiák összekapcsolása

A projekt illeszkedik a Veszprém 2030 Fenntartható Városfejlesztési Stratégiába, különösen a „zöld infrastruktúra erősítése” és az „éghajlati alkalmazkodás” fejezetekbe. Az intézkedés a lakosság bevonásával hozzájárul a város ökológiai hálózatának bővítéséhez és a természetalapú megoldások alkalmazásához.

Megvalósítási lépések

	Mérföldkő	időzítés	indikátor	szükséges erőforrások
I.	Zöldközpont létrehozása.	2026 jan - július	együttműködési megállapodások száma (db), weboldal és közösségi média fiókok száma (db)	125 000 EUR
II.	Oktatási és közösségi programok indítása	2026. aug. -dec.	oktatási események száma (db), közvetlen hozzáférések száma (fő), online követők száma (fő), bemutatókertek száma (db)	50 000 EUR az első évben később: 100 000 EUR/év
III.	Szerszámkölcsonzó üzlet megnyitása.	vásárlás: 2026. április bérlet – folyamatos	kölcsonzótt eszközök száma (db)	10 000 EUR/kezdés 350 EUR/hónap

A program teljes időtartama: 18 hónap kialakítás, folyamatos működtetés

Összességében szükséges erőforrások:

Létesítés: 125 000 EUR, Fenntartás: 100 000 EUR/év

Finanszírozás: A Zöld Központ fenntartása történhet önkormányzati (főként kommunális adó) és pályázati forrásokból, valamint partnerségi alapon (pl. környezettudatos szakemberek, civil szervezetek és kertészeti vállalkozások bevonásával).

Az önkéntesség és a helyi közösségek aktivizálása biztosítja a program hosszú távú működését.

Üzemeltető: Veszprém Városfejlesztési és Innovációs Kft. (VVI)

Kockázatértékelés

	Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás	Kockázatcsökkentés
I.	Alacsony társadalmi részvétel és érdeklődés.	közepes	magas	Kommunikációs kampány, példaképek bevonása, gamifikáció.
II.	Nem megfelelő vagy fenntarthatatlan helyszín kiválasztása a Zöld Központ számára.	alacsony	közepes	A helyszín előzetes környezeti, megközelíthetőségi és logisztikai elemzése. Multifunkcionális létesítmény keresése (meglévő közösségi központ, például ActiCity).
III.	A bemutatókert nem megfelelő karbantartása vagy kiszáradása.	alacsony	magas	Ellenálló, őshonos növények használata (alacsony gondozási igény). Rendszeres esővízgyűjtés és talajtakarás a vízháztartás stabilizálása érdekében. Digitális, intelligens öntözőrendszer.

6. Megvalósítási keretrendszer

6.1 Az irányítás mechanizmusai

A cselekvési terv helyi végrehajtása

A felvázolt célok elérése jól szervezett és elszámoltatható végrehajtást, közös felelősségvállalást és a lehető legszélesebb közösség bevonását igényli. Ugyanakkor a felelősségvállalás és az átláthatóság tekintetében nem köthetők kompromisszumok. A következő szakasz összefoglalja a főbb szereplőket és felelősségi köreiket.

Közigyűlés

A közgyűlés jóváhagyja az önkormányzat éves költségvetését, és rendeleteivel szabályozza a városi élet különböző aspektusait. Emellett számos olyan szakpolitikai dokumentummal is foglalkozik, amelyek biztosítják a város hosszú távú fejlődését.

Környezetvédelemért felelős alpolgármester

A Környezetvédelemért felelős alpolgármester gondoskodik arról, hogy elegendő erőforrás álljon rendelkezésre a végrehajtáshoz, folyamatokat határoz meg, és felügyeli azok előrehaladását. A hatékony fellépés a világos szerepköröktől, határidőktől és mérhető céloktól függ. A Környezetvédelemért felelős alpolgármester elnököl a Környezetvédelmi Tanácsban, és politikai hatalmát felhasználva előmozdítja a konszenzuson alapuló döntéshozatalt. Ezenkívül a Környezetvédelemért felelős alpolgármesternek ki kell adnia az éves környezetvédelmi jelentést.

Polgármesteri Hivatal és Önkormányzati Osztályok

A polgármester és a főjegyző által közösen vezetett Polgármesteri Hivatal szakmai igazgatási szervként működik. Felépítése vertikális és horizontális is. A főjegyző osztja ki a feladatokat az egységek és osztályvezetők között, figyelemmel kíséri a teljesítményt, és biztosítja a személyzet fejlesztését, vagy szükség szerint pótolja a tudásbeli hiányosságokat. A köztisztviselőknek esküjük és megbízatásuk szerint a város érdekeit – így a stratégia célkitűzéseit is – kell képviselniük napi tevékenységükben, és elvárják tőlük, hogy javaslatokat tegyenek a folyamatok fejlesztésére. A többi érintett osztály: Stratégiai, Városfejlesztési, Városüzemeltetési, Szociális.

Fenntarthatósági tanácsnok

Kulcsfontosságú szerepet játszik a hosszú távú környezeti, társadalmi és gazdasági jólétet előmozdító politikák kialakításában és végrehajtásában. Feladataik közé tartozik az éghajlatváltozással kapcsolatos cselekvési tervek kidolgozása, az energiahatékonysági és megújulóenergia-projektek koordinálása, valamint a nemzeti és nemzetközi fenntarthatósági célok betartásának biztosítása. Együttműködnek a helyi vállalkozásokkal, iskolákkal és közösségi csoportokkal a fenntartható gyakorlatokban való tudatosság növelése és az aktív részvétel ösztönzése érdekében. A tanácsnok emellett tanácsokkal látja el a városi tanácsot az erőforrás-gazdálkodás, a hulladékcsökkentés, a fenntartható mobilitás és a biológiai sokféleség védelme terén. Az adatgyűjtés és -jelentés révén történő előrehaladás nyomon követése egy másik kulcsfontosságú feladat, akárcsak a regionális, nemzeti vagy uniós programokból származó finanszírozás biztosítása. Fontos, hogy a fenntarthatósági tanácsnok hidat képez a polgárok és a döntéshozók között, biztosítva, hogy a helyi hangok

tükröződjének a politikában, miközben elősegíti a partnerségeket, amelyek erősítik az ellenálló képességet és javítják a jelenlegi és a jövő generációinak életminőségét.

Környezetvédelmi Tanács

A Tanács szerepe, hogy megtestesítse és képviselje a Környezetvédelmi Stratégia alapelveit a szakmai és a nyilvános szférában, miközben aktívan törekszik céljai elérésére. Feladata továbbá a stratégia kommunikálása a választókerületeiben.

Környezetvédelmi Fórum

A polgári fórum ösztönzi a lakosság tudatosságát, részvételét és mozgósítását a stratégia végrehajtása érdekében. Mivel azonban nem állandó testület, nincs hivatalos megbízatása vagy kötelezettsége.

Veszprémi Közüzemi Szolgáltató Zrt. (VKSZ Zrt.)

Helyi közműszolgáltatóként a VKSZ Zrt. központi szerepet játszik a stratégia folyamatainak végrehajtásában. Működési ismeretei és adatkészletei nélkülözhetetlenek az eredmények nyomon követéséhez és a visszajelzéshez. A vállalatotól elvárás, hogy a lehető legmagasabb szinten tartsa a szolgáltatások és az infrastruktúra önkormányzati tulajdonjogát, előmozdítsa az energiahatékonyságot, a megújuló energiaforrások használatát és a fenntartható fűtést, és időnként üzletszerű pragmatizmussal járjon el. Az elkövetkező években újra kell értékelnie a nem lakossági tevékenységeket (pl. hulladékhasznosítás), és gazdasági megközelítést kell alkalmaznia.

Veszprémi Városfejlesztési és Innovációs Kft. (VVI Kft.)

A Veszprém Városfejlesztési és Innovációs Kft. egy önkormányzati tulajdonú vállalat, amely a város jövőjét alakító projektek tervezéséért és megvalósításáért felelős. Fő feladatai közé tartozik a városrehabilitáció irányítása, az infrastruktúra- és közterület-fejlesztés koordinálása, valamint az innovatív megoldások támogatása a mobilitás, az energiahatékonyság és a digitális szolgáltatások területén. Emellett segítséget nyújt a befektetések vonzásában, az uniós finanszírozású projektek előkészítésében, valamint Veszprém fenntartható és előremutató növekedésének biztosításában.

Civil és közösségi szervezetek

A közösségi csoportok létfontosságúak a helyi társadalom képviseletében. Tagjaik érdekvédelmén túl a város egészét is szimbolizálják. Környezettudatosságuk és a stratégia ismerete kritikus fontosságú. Egyensúlyt kell teremteniük az érdekképviselő és a városvezetéssel való együttműködés között. Mivel a félreértések gyakran feszültségeket okoznak, kulcsfontosságú a pontos nyilvános párbeszéd fenntartásában betöltött szerepük. A város különösen két jelentős nem kormányzati szervezettel működik együtt: a BaBaKo-val (Bakony-Balaton Környezetvédelmi Oktatási Központ Egyesület) és a MOKE-val (Országos Környezetvédelmi Műszaki Egyesület).

Helyi média

A széles körben elterjedt véleménnyel ellentétben, miszerint csak a negatív eseményeknek van hírértékük, a médianak ki kellene emelnie a stratégia pozitív eredményeit, meg kellene osztania annak előnyeit, és oktatási tartalmakat kellene közzé tennie a lakosok tudatosságának növelése érdekében.

Pannon Egyetem

Az egyetemek felelőssége túlmutat az oktatáson és a kutatáson. A Pannon Egyetem elkötelezett a Közép-dunántúli régió társadalmi és fenntartható fejlődése iránt. Kutatócsoportjai hozzájárulnak az innovációhoz és a gazdasági és társadalmi kihívások megoldásához. A rektor biztosítja, hogy az egyetem szakértői támogassák a várost a stratégia céljainak elérésében. Az egyetem döntő szerepet játszik a technológiai változások előmozdításában, a fenntarthatóság előmozdításában, valamint a környezeti vagy ipari kockázatok kezelésében is.

Az üzleti szektor érdekelt felei

Bár Veszprém nem ad otthont erősen szennyező iparágaknak, számos jelentős energiafogyasztó található a területén. A stratégia céljainak eléréséhez aktív részvételükre van szükség. Számos vállalat tervez már hatékonyságnövelő és megújuló energiaprojekteket a stratégiával összhangban. Együttműködésük elengedhetetlen a város fenntartható jövője szempontjából.

6.2 Hogyan folytatódik a részvételen alapuló megközelítés a megvalósítási szakaszban és a projekt lezárása után?

A BiodiverCity Integrált Akcióterv tervezésének központi eleme továbbra is a megvalósítás során és a projekt hivatalos lezárása után is sarokkő marad. Ez biztosítja a folytonosságot mind az irányítási struktúrákban, mind a gyakorlati tevékenységekben. A megvalósításban a polgárok, a civil szervezetek, az iskolák és a vállalkozások aktívan részt vesznek majd közösségi ültetési eseményeken, oktatási workshopokon és önkéntes programokon keresztül. Minden cselekvési terv – legyen szó akár az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó gyepekről, a városi méhészetről, a közösségi komposztálásról vagy a terápiás kertekről – olyan mérőföldköveket tartalmaz, amelyek megkövetelik a polgárok bevonását, mint például a BioBlitz biodiverzitási felmérések, a „Fogadj örökbe egy fát” programok vagy a magcsere-kampányok. Ezeket a tevékenységeket nemcsak a technikai eredmények elérése, hanem a hosszú távú polgári felelősségvállalás erősítése is célul tűzte ki.

Intézményi szinten a Környezetvédelmi Fórum és a Környezetvédelmi Tanács platformként szolgál majd az önkormányzat, a szakmai érdekelt felek és a nyilvánosság közötti párbeszéd fenntartásához. A Pannon Egyetem továbbra is támogatni fogja a tudományos monitorozást és a tudásátadást, biztosítva, hogy a közösségi hozzájárulások a szakértői értékelésekhez kapcsolódjanak. A civil szervezetek, mint például a Bakony-Balaton Környezetvédelmi Oktatóközpont és a Műszakiak Országos Környezetvédelmi Egyesülete, megtartják érdekképviselési és oktatási szerepüket, segítve a közvetítést a város és a lakosok között.

A projekt lezárása után a részvételi modellt a közösségi alapú tevékenységek önkormányzati stratégiákba és költségvetésekbe való integrálásával tartják fenn. Például az esőkertek és a vadvirágos rétek karbantartása a közszolgáltatások és a lakosok megosztott felelősségére fog támaszkodni, míg a Zöld Központ a folyamatos képzés, a tanácsadói szolgáltatások és a közösségi csere központjaként fog működni. Ezen mechanizmusok intézményesítésével a részvétel a projektkövetelményből kulturális normává válik. Ez biztosítja, hogy a helyi közösségek továbbra is felhatalmazást kapjanak a biológiai sokféleséget figyelembe vevő gyakorlatok alakítására, nyomon követésére és bővítésére, biztosítva Veszprém hosszú távú fejlődését, ellenálló képességének növelését és fenntarthatóságát.

6.3 Az IAP végrehajtásának finanszírozási megközelítése

Az intézkedések finanszírozása során az alábbi elveket követjük: a finanszírozási források diverzifikálása, innovatív finanszírozási eszközök létrehozása (pl. társadalmi hatású kötvények, köz-magán partnerségek, közösségi finanszírozás, részvételi költségvetés-tervezés), hatékony pénzgazdálkodás, valamint a rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségek folyamatos feltérképezése.

A közösségi finanszírozás (crowdfunding) esetében sokan járulnak hozzá egy adott projekthez vagy fejlesztéshez szükséges anyagi háttérhez, általában az interneten keresztül. A közösségi finanszírozás előnye, hogy lehetővé teszi a közösség tagjai számára, hogy ötleteik és javaslataik előterjesztésével és megvalósításával részt vegyenek a város alakításában. Ennek eredményeként olyan fejlesztések valósíthatók meg, amelyek egyébként a hagyományos önkormányzati kereteken belül nem valósulnának meg. Így a közösségi finanszírozás nemcsak további pénzügyi forrásokat biztosít, hanem növeli a polgári szerepvállalást és aktivitást, felhatalmazza a közösséget a változás előmozdítására, és elősegíti a párbeszédet és az együttműködést a város érdekelt felei között.

Az egyik tervezett intézkedésünk kifejezetten a gazdasági szereplők finanszírozásba való bevonását célozza. E tekintetben fontos figyelembe venni a vállalati társadalmi felelősségvállalás kereteit. Például a nagyobb vállalatok gyakran felmérik a vonatkozó ESG-kritériumok várható teljesítését a finanszírozásra váró projektek értékelésekor. Banki finanszírozás igénylésekor kulcsfontosságú kiemelni az intézkedés gazdasági potenciálját – nevezetesen azt, hogy hogyan járul hozzá a helyi gazdasághoz. Például, ha egy projekt segít megtartani a lakosokat, növeli az általános iskolás gyermekek számát, vagy csökkenti az elvándorlást, az erősíti az önkormányzat gazdasági potenciálját, és így nagyobb eséllyel pályázik a banki támogatás megszerzésére.

Ugyanilyen fontos a tevékenységek mögött álló szakmai szakértelem bemutatása. A kockázatértékelés pénzügyi vonatkozásait is figyelembe kell venni. Az URBACT kiterjedt eszköztára (URBACT Toolbox, Resourcing) hasznos módszertanokat kínál a finanszírozási mix megtervezéséhez is.

6.4 Az IAP végrehajtásának nyomon követésére és a teljesítmény konkrét mutatókhoz való viszonyítására vonatkozó általános megközelítés részletei.

A veszprémi akciótervek nyomon követése integrált és többszintű megközelítést igényel, amelynek célja az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a folyamatos fejlesztés biztosítása. A rendszer azon az elven alapul, hogy a végrehajtást nemcsak a kimenetek, hanem az eredmények és a hosszú távú hatások alapján is mérni kell, mennyiségi és minőségi mutatók kombinációjának felhasználásával. Minden akcióterv egyértelmű mérőföldkövekhez kapcsolódik, amelyekre külön mutatók vonatkoznak, amelyek nyomon követik az előkészítéstől a megvalósításon át a projekt utáni fenntarthatóságig tartó előrehaladást. Ezek a mutatók összhangban vannak a helyi stratégiai keretekkel, például a Zöldterület-stratégiával és a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiával, biztosítva a koherenciát a tágabb szakpolitikai célokkal.

Operatív szinten a monitoring időszakos adatgyűjtés és jelentéskészítés révén történik, amelyet az illetékes önkormányzati osztályok, partnerszervezetek vagy külső szakértők vezetnek. Az adatforrások közé tartoznak a GIS-alapú térképezés (pl. zöldterületek bővítéséhez vagy faállomány-felméréshez), terepi felmérések (pl. biodiverzitás-számlálások, BioBlitz tevékenységek), infrastruktúra-felmérések (pl. komposztálók, esőkertek, vízvisszatartó rendszerek) és közösségi részvételi nyilvántartások (pl. bevont lakosok száma, megtartott képzések). Ezeket az adatokat lehetőség szerint szisztematikusan digitális platformokon tárolják, lehetővé téve a különböző projektek közötti összehasonlíthatóságot és megkönnyítve a nyilvános kommunikációt.

A teljesítményt az egyes cselekvési tervekben meghatározott konkrét mutatók alapján mérik, amelyek a fizikai mérésektől (gyepterület hektárszáma, méhkaptárak száma, telepített komposztálók) az ökológiai eredményekig (fajgazdagság, őshonos fák aránya, javuló levegőminőség) és a társadalmi eredményekig (közösségi elégedettség, oktatási események száma, közösségi részvételi arányok) terjednek. A mutatókat évente felülvizsgálják, lehetővé téve a módszerek kiigazítását és az erőforrások átcsoportosítását, ha szükséges. A cselekvési tervekbe már beágyazott kockázatértékelések szintén a monitoring keretrendszer részét képezik, biztosítva, hogy az olyan kihívásokat, mint a lakosság ellenállása, a műszaki hibák vagy az erőforráshiány, korán azonosítsák és enyhítsék.

Az átláthatóság fokozása érdekében a monitoring eredményeit nyilvános jelentéseken, figyelemfelkeltő kampányokon és részvételen alapuló rendezvényeken keresztül teszik közzé. A közösségi alapú monitoring eszközök, például a biodiverzitási jelentéstételhez használt mobilalkalmazások vagy a visszajelzést nyújtó online platformok integrációja erősíti a polgári szerepvállalást és növeli az eredmények iránti felelősségvállalást. Független értékeléseket és külső auditokat lehet megbízni a kulcsfontosságú mérőföldköveknél az eredmények validálása és ajánlások kidolgozása érdekében.

Összességében a monitoring megközelítés ciklikus: a tervezés, a megvalósítás, a mérés, az értékelés és a visszajelzés folyamatos ciklusban összekapcsolódik. Ez biztosítja, hogy a cselekvési tervek ne csak a közvetlen céljaikat ériék el, hanem hozzájáruljanak Veszprém hosszú távú ellenálló képességéhez, fenntarthatóságához és élhetőségéhez is.

6.5 Az IAP végrehajtásának átfogó ütemtervének részletei

	Év			2026					2027					2028					2029					2030					2031				
			4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4						
1	Az éghajlat- változáshoz alkalmazkodó gyepterületek bővítése	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
		V.																															
2	Városi méhészet Veszprém	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
		V.																															
3	Város az erdőben – erdő a városban	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
		V.																															
		VI.																															
		VII.																															
4	Közösségi komposztálás Veszprém	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
		V.																															
		VI.																															
5a	Esőkertek létrehozása	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
5b	Vízvisszatartás	I.																															
		II.																															
6	Integrált Városi Vízgazdálkodási Terv	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
7	Terápiás kertek Veszprém	I.																															
		II.																															
		III.																															
		IV.																															
		V.																															
8	Veszprémi Lakossági Zöld Központ	I.																															
		II.																															
		III.																															

6.6 A kockázatkezelés általános megközelítésének részletei

A cselekvési tervek kockázatkezelése strukturált, megelőző és adaptív megközelítést követ, amelynek célja a potenciális kihívások korai azonosítása, valószínűségük és hatásuk felmérése, valamint egyértelmű kockázatsökkentési stratégiák meghatározása. A folyamat négy fő szakaszra épül: kockázatazonosítás, értékelés, kockázatsökkentés és folyamatos felülvizsgálat. Minden cselekvési terv egy külön kockázatnyilvántartást tartalmaz, amelyben a technikai, pénzügyi, társadalmi, környezeti és intézményi kockázatokat dokumentálják a javasolt ellenintézkedésekkel együtt.

A kockázatokat valószínűség és potenciális hatás szerint osztályozzák a prioritizálás lehetővé tétele érdekében. Például a nagy valószínűségű, nagy hatású kockázatokat – mint például az erőforráshiány, a műszaki hibák vagy az elégtelen közösségi szerepvállalás – részletes vészhelyzeti intézkedésekkel kezelik, míg az alacsonyabb szintű kockázatokat figyelemmel kísérik, de arányosan kevesebb erőforrást igényelnek. Ez a fokozatos rendszer biztosítja, hogy az erőfeszítések oda összpontosuljanak, ahol a legnagyobb szükség van rájuk.

A kockázatsökkentő intézkedések az egyes projektek jellegéhez igazodnak. A technikai kockázatokat szakértők bevonásával, megvalósíthatósági tanulmányokkal és kísérleti projektekkel; a pénzügyi kockázatokat diverzifikált finanszírozási forrásokkal, tartalékok elosztásával és szigorú költségellenőrzéssel; a társadalmi kockázatokat kommunikációs kampányokkal, részvételen alapuló tervezéssel és oktatási programokkal; a környezeti kockázatokat előzetes értékelésekkel és adaptív tervezéssel; az intézményi kockázatokat pedig a felelőségek egyértelmű megosztásával, a minisztériumokkal közös koordinációval, valamint az egyetemekkel, nem kormányzati szervezetekkel és magánszereplőkkel való partnerségépítéssel csökkentik.

A kockázatkezelés nem egyszeri feladat, hanem egy folyamatos folyamat. A kockázatokat a megvalósítás minden egyes mérföldkövéénél felülvizsgálják, és a monitoring eredményei közvetlenül beépülnek a kockázati nyilvántartás újraértékelésébe. Ez a ciklikus folyamat rugalmasságot és reagálóképességet biztosít a változó körülményekre. Az átláthatóságot a kockázatok és a válaszok nyilvános jelentésekben történő dokumentálása támogatja, bizalmat építve az érdekelt felek között.

A kockázatkezelés tervezési és végrehajtási szakaszokba való beépítésével Veszprém biztosítja, hogy a cselekvési tervek realisztikusak, rugalmasak és hosszú távú környezeti és társadalmi előnyöket biztosítsanak még bizonytalan körülmények között is.

			Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás
1.	Az éghajlat-változáshoz alkalmazkodó gyepterületek bővítése	I.	Nincsenek olyan területek, amelyekbe be lehetne vonni.	alacsony	jelentős
		II.	A tájékoztatás, az oktatás nem elég világos, vagy nem éri el a célt	közepes	közepes
		III.	Hiányzó technológia a megfelelő vetőmagkeverék előállításához	magas	jelentős
		IV.	A várható kockázat leírása: a külvárosi területeken élő lakosok nem vesznek részt megfelelő arányban a BioBlitz programban.	magas	alacsony
		V.	A magánkert-tulajdonosok elégedetlensége a türelmetlenség miatt	magas	közepes
2.	Városi méhészet Veszprém	I.	Nincs biztosított hely a kaptárak számára.	alacsony	közepes
		II.	Nyilvános ellenállás.	közepes	magas
		III.	Érdektelenség a város mézésének fogyasztása iránt.	alacsony	alacsony
3.	Város az erdőben – erdő a városban	I.	Szervezeti és intézményi kihívások	alacsony	magas
		II.	Helyszínspecifikus környezeti kihívások	közepes	alacsony
		III.	Társadalmi és közösségi akadályok	közepes	közepes
		IV.	Pénzügyi korlátok	közepes	magas
4.	Közösségi komposztálás Veszprém	I.	Nyilvános ellenállás	alacsony	közepes
		II.	Nem rendeltetésszerű használat	közepes	alacsony
		III.	Vandalizmus	közepes	közepes
5.a	Esőkertek létrehozása	I.	Helytelen hely kiválasztás	közepes-alacsony	jelentős
		II.	Növények kipusztulása, helytelen növényválasztás	alacsony	alacsony
		III.	Karbantartási munka hiánya vagy nem megfelelő teljesítmény	közepes	alacsony
5.b	Vízvisszatartási lehetőségek feltárása Veszprém a városi zöldterületek esővízzel történő öntözésére	I.	Erőforrások hiánya.	közepesen magas	jelentős
		II.	Nem megfelelő helyszínválasztás.	alacsony-közepes	közepes
		III.	Állapotromlás, karbantartási nehézségek.	közepes-alacsony	alacsony
6.	Integrált Önkormányzati Vízgazdálkodási Terv Készítés	I.	Rövid költségvetés	magas	magas

			Kockázat	Valószínűség	Lehetséges hatás
7.	Terápiás kertek Veszprémben	I.	A projektfinanszírozás bizonytalansága	közepes	magas
		II.	Infrastruktúra- és övezeti kockázatok	közepes	magas
		III.	Társadalmi és működési kockázatok	alacsony	közepes
		IV.	Foglalkozási és működési kockázatok	alacsony	közepes
		V.	Jogi és adminisztratív kockázatok	közepes	közepes
8.	Veszprémi Lakossági Zöld Központ	I.	Alacsony társadalmi részvétel és érdeklődés.	közepes	jelentős
		II.	Nem megfelelő vagy fenntarthatatlan helyszín kiválasztása a Zöld Központ számára.	alacsony	közepes
		III.	A bemutatókert nem megfelelő karbantartása vagy kiszáradása.	alacsony	jelentős